

**Açıq Cəmiyyət İnstitutu Yardım Fondu
Təhsildə İKT**

**HTML-in əsasları
kursu üzrə**

VƏSAİT

**Tərtib edənlər: Abdulla Qəhrəmanov
İlahə Cəfərova**

Hörmətli oxucu!

Bu Azərbaycan dilində "HTML-in əsasları" kursu üzrə hazırlanmış ilk vəsaitlərdən (bəlkə də yeganə) biridir. Bu vəsaiti hazırlayarkən çoxlu sayda mənbələrdən istifadə olunmuşdur. Bu vəsait adı çəkilən kursa baxışlardan biridir və burada düzgün olmayan fikirlər, terminlər ola bilər. Vəsait gələcəkdə təkmilləşdiriləcək. Ona görə təkliflərinizi və qeydlərinizi aşağıdakı ünvana göndərsəniz çox məmnun olarıq.

agahramanov@hotmail.com
və ya
g_ilaha@hotmail.com

Dərin hörmətlə,

Abdulla Qəhrəmanov
İlahə Cəfərova

HTML – in əsasları haqqında qısa məlumat

Salam. Mənim adım Cırdandır və mən Sizi Web Page (Web səhifə) yaratmağın əsasları ilə tanış edəcəyəm. Sizə xatırladıram ki, bu işdə istəmək və istəyi həyata keçirmək üçün əzm göstərmək lazımdır.

Siz bunun sadədən də sadə olduğuna əmin olduğdan sonra sevinəcəksiniz. Əsas ideya bundan ibarətdir – Web Page sadəcə mətn faylıdır, özü də HTML faylıdır. Dəqiq olmalıdır. Bu ona görə HTML adlanır ki, Web Page sənədləri olan faylların tipi .html və ya .htm olur. **HTML** Hyper Text Markup Language (Hiperaktiv Mətn Marker Dili) sözünün abbreviaturudur. Bu dil çox sadədir, Onun brauzer tərəfindən kompilə edilən kodu ASCII formatda yazılmış mətndən ibarətdir. Müraciətlər, siyahılar, başlıqlar, şəkillər və formalar HTML dilinin elementləri adlanır.

Hipermətn sənədi

Hipermətn sənədi deyəndə digər sənədlərə müraciət olan sənəd başa düşülür. Bütün bunlar hipermətni ötürən **HTTP** (HyperText Transfer Protocol) protokolu vasitəsilə həyata keçirilir. Web sənədlərdəki informasiyanı onun daxilindəki sözə görə axtarıb tapmaq olar. Bu o deməkdir ki, hər bir Web brauzeri müəyyən müraciətlərə malikdir. Hiper müraciət adlanan bu müraciətlər milyonlarla İnternet istifadəçisinə bütün dünyada mövcud olan informasiyanı axtarmağa imkan verir.

Hipermətn dili məlumatı yalnız oxumaq imkanı verir. Bu o deməkdir ki, Web-səhifədə dəyişikliyi adı Şəbəkə istifadəçisi yox, yalnız onu yaradan şəxs apara bilər.

Web-dizayn

Web-səhifəni bir neçə üsulla yaratmaq olar – sıfırdan başlamaq və ya mövcud şablon əsasında yaratmaq. Hər 2 halda yaratdığınız sənədin işləməyini adı WWW brauzeri vasitəsilə yoxlamaq olar.

Əgər Sizde şəkil, fon, marker və digər müxtəlif dizayn elementləri kolleksiyası varsa, onda Web-səhifə yaratmaq maraqlı bir məşğuliyyətə çevrilir. Və nəhayət yadda saxlayın ki, Sizə adı mətn faylını HyperText Markup Language formatına çevirmək üçün SOFT (proqram) lazımdır.

Web-səhifələr üçün yaxşı redaktor bir tərəfdən HTML kodu redaktə etməlidir, digər tərəfdən isə ona birbaşa baxmaq imkanı verməlidir.

Əgər Siz sıfırdan başlayırsınızsa, əvvəlcə mətni daxil və ya importə etməli, abzası formatlaşdırmalı, şəkli yerləşdirməlisiniz. Bütün şəkil və mətnlər bir qovluqda saxlanılır. Sonda bütün bunlar Sizə İnternet xidməti göstərən sət diskinə (HDD) göndərilir.

INTERNETdə saytı iki cür yaradırlar:

1. Hazır proqramlar vasitəsi ilə.
2. HTML vasitəsi ilə.

Hazır proqramlar vasitəsi ilə yaradılan sənədin müsbət cəhəti odur ki, bu proqramları istifadə etməklə tez bir zamanda WEB-səhifə yaratmaq olar, amma mənfi cəhət ondadır ki burada səhv çıxdıqda onu tapmaq çətin olur.

HTML sənədindən istifadə etdikdə isə səhvin harda olduğunu artıq bilirsən, lakin bu sənəddə WEB-səhifə yaratmağa vaxt çox gedir. Ona görə də HTML-i öyrənib sonra hazır proqramlardan istifadə etmək lazımdır. Hazır proqramlara misal olaraq Java Script Bylder, FrontPage və s. proqramları göstərmək olar.

Biz burada HTML-i öyrənəcəyik.

Gəlin başlayaq. Əgər Sizin HTML redaktorlar haqqında təsəvvürüz varsa, bu çox yaxşıdır. Əks halda eyb etməz. Belə halda HTML-i öyrənmək üçün ən yaxşı alət nədir? Əlbəttə ki, **Notepad** mətn redaktoru.

* **QEYD:** Notepad nədir və onu harada axtarmalı?

A: Notepad Windows sistemlərinin hamısına daxil olan standart mətn redaktorudur. Əksər Windows sistemlərində onu növbəti əməliyyatları aparmaqla yükləmək olar: Start düyməsini sıxın və əvvəl Programs sonra Accessories seçin. Açılmış menyudan Notepad-i yükləyin. Siz .html (.htm) tipi olan fayllarla işləyən istənilən redaktoru alət kimi götürə bilərsiniz.

Sizə yaratdığınız səhifəyə baxmaq üçün digər alət, hər hansı bir brouzer, məsələn Internet Explorer və ya Netscape Navigator lazımdır. Hansı brouzeri seçməyi Sizin öz öhdənizə buraxıram. Şəxsən mən Internet Explorerə üstünlük verirəm.

HTML-də sənədi yazmaq üçün əvvəlcə Notepad və ya Wordpad-i çağırırlar. Sənədin HTML faylı olması üçün onu yaddaşda saxlayarkən faylın genişlənməsini HTM və ya HTML kimi yazmaq lazımdır.

Rənglər

Web-səhifələri yaradanda rənglərdən geniş istifadə olunur. Həm Web-səhifənin fonunu, həm də şriftləri rəngləmək olar.

HTML-sənədlərdə rənglər **RGB-indeks** (Red, Green, Blue) vasitəsilə verilir. Işıq nəzəriyyəsinə görə müxtəlif rənglər 3 rəngin Qırmızı (Red), Yaşıl (Green) və Göy (Blue) rənglərin qarışığından alınır. RGB-indeks hər hansı bir rəngin altı rəqəmli 16-lıq say sistemində yazılmış kodudur və aşağıdakı struktura malikdir:

RRGGBB

Burada **RR**, **GG** və **BB** **00 ÷ FF** diapazonunda dəyişir.

RR – qırmızı rəngin,

GG – yaşıl rəngin və

BB – göy rəngin

qarışıq həcmi bildirir.

Minimal kod **000000**, maksimal kod isə **FFFFFF**-dir.

RGB-indeks rənglərin kodunun **16 milyon** variantını verir. Lakin brauzer bu rənglərin hamısını göstərmir. Ona görə də **təhlükəsiz rənglər** adlanan və görünməsinə tam təminat verilən 256 rəngdən ibarət palitradan istifadə etmək məsləhətdir. Əks halda Siz verdiyiniz kodu brauzer palitradakı daha yaxın koda dəyişəcək.

Aşağıdakı kodları yadda saxlamaq məsləhətdir:

000000 - **Black (Qara)**

FFFFFF - **White (Ağ)**

FF0000 - **Red (Qırmızı)**

00FF00 - **Green (Yaşıl)**

0000FF - **Blue (Göy)**

Təhlükəsiz RGB rənglər		
Red	Green	Blue
00	00	00
33	33	33
66	66	66
99	99	99
CC	CC	CC
FF	FF	FF

HTML-sənədlərdə rənglərin kodu əvəzinə onun adını göstərmək olar. Məsələn: FF0000 əvəzinə Red.

Şəkillərlə iş

Bu günki günə qədər GIF (Graphics Interchange Format) – qrafik formatı Internet-də ən əsas sayılır. Bu onunla əlaqədardır ki, GIF formatda saxlanan şəkil faylları yığcam olur. GIF qrafik faylı çox sıxır və sıxılma şəklində keyfiyyətinə praktiki təsir göstərmir.

GIF-in rəqibi olan JPEG formatının yalnız bir üstünlüyü var: JPEG nəinki 256 rənglə (GIF-də rənglərin sayı 2 ilə 256 arasında ola bilər), hətta 16 milyon rəngi olan tam rəngli şəkillərlə də işləyə bilər.

Bundan başqa standart rənglər üçün JPEG formatı məsləhət deyil, çünki bu format qammanın bütün dolğunluğunu yadda saxlamır.

GIF daha bir üstünlüyə malikdir. Bu qrafik format şəkilə şəffaf rənglər təyin edə bilər, yəni şəklində bir hissəsi brauzerdə şəffaf olur.

Beləliklə, GIF şəkilidir, JPEG isə foto.

HTML nədən başlayır

Mətn faylını HTML-faylına çevirmək üçün onun ".txt" tipini ".html" (və ya ".htm") tipinə çevirmək kifayət deyil. Birinci sətir qaydasına riayət etmək lazımdır:

HTML-in hər hansı versiyasının tələblərinə cavab verən hər bir HTML-sənədi HTML-in versiyasını təqdim edən <!DOCTYPE> sətiri ilə başlamalıdır. Görünüş adətən belə olur:

```
<!DOCTYPE HTML PUBLIC "-//W3C//DTD HTML 4.0 Final//EN">
```

Bu sətir brauzerə bildirir ki, HTML 4.0 versiyasının beynəlxalq versiyasına uyğun gəlir.

Birinci sətir informasiya xarakteri daşdığından onu verməmək də olur.

İstənilən bir işin, tədbirin (bu görüş, konsert, dərs, qonaqlıq və s. ola bilər) başlanğıcı və sonu olmalıdır. Həyatda adi görüşmə prosesini nəzərdən keçirək. Görüşəndə "**SALAM**" deyirik, vidalaşanda isə "**SAĞ OL**". "**SALAM**" sözü görüşün başlanmasına, "**SAĞ OL**" isə qurtarmasına işarədir. İstənilən fikrin başlanğıcı və sonu olur. **HTML** təlimatı da ayrı-ayrı təkliflərdən ibarət olur. Hər təklif başlanğıc və sona malik olmalıdır.

İndi isə Notepad proqramını yükləyin və aşağıdakı sətirləri yığın ...

```
<BODY>
</BODY>
```

Gördüyünüz hər sətir teq (tags) adlanır. Bunlar başlanğıc və son teqləridir. Əksər teqlər son teqə malikdir. Siz teqə '/' simvolu əlavə etməklə son teq ala bilərsiniz. Bəzi teqlər son teqə malik olmurlar.

Teqi Brauzerlə danışmaq üçün vasitə hesab etmək olar. Siz indicə Brauzerə bildirdiniz ki, "Bu HTML sənədin başlanğıcıdır." <**HTML**> və "Bu HTML sənədin sonudur." </**HTML**>. Biz indi bu iki teqin arasını doldurmalıyıq.

Hər bir HTML sənədin adı olmalıdır. Bu ad bir cüt **HEAD** teqinin daxilində olmalıdır. **HEAD** sözünün mənası baş deməkdir, yəni bu teq HTML sənədin başlığıdır. Sizin HTML sənədinin adına görə digər brauzerlər informasiyanı tapa bilirlər. Ad məntdən kənarında, ekranın yuxarisında ayrıca görünür. Adın maksimal uzunluğu 40 simvol ola bilər.

HEAD teqi sənəd haqqında texniki məlumat verən **TITLE**, **BASE**, **STYLE**, **LINK** və **META** elementləri üçün konteynerdir (Bax: Əlavə 1).

```
<HTML>
<HEAD>
</HEAD>
</HTML>
```

İndi Siz **HEAD** teqinə **TITLE** teqini əlavə etməlisiniz.

```
<HTML>
<HEAD>
<TITLE>
</TITLE>
</HEAD>
</HTML>
```

<**TITLE**> teqi sənəddə vacib teqlərdəndir. Onun uzunluğunu 64 simvoldan artıq eləmək məsləhət deyil. Sənədin adının mənası olmalıdır, çünki bu ad robot-proqramlar tərəfindən axtarış sistemlərinin verilənlər bazasına daxil edilir.

Və nəhayət səhifənin gövdəsini (yəni əsas təkliflər olan mətni) özündə saxlayan **BODY** teqini daxil edirik. O HTML-sənədin görünən hissəsini təyin edir. Sənəddə yalnız **bir BODY** teqi olmalıdır.

```
<HTML>  
<HEAD>  
<TITLE>  
</TITLE>  
</HEAD>  
<BODY>  
</BODY>  
</HTML>
```

Gəlin indi səhifəmizi daha oxunuqlu edək, yəni TITLE teqinin daxilində səhifənin adını verək. BODY teqinin daxilində isə ekrana çıxarmaq istədiyimiz müəyyən mətni yazaq.

```
<HTML>  
<HEAD>  
<TITLE> İlk Web Page </TITLE>  
</HEAD>  
<BODY>  
Web Page yaradanlara salam!!!  
</BODY>  
</HTML>
```


Formatlama

Formatlama 2 cür olur: bilavasitə formatlama və müəllif formatlaması. Əgər Siz <pre> teqindən istifadə edirsinizsə, onda formatlama müəllif formatlaması adlanır.

<body>

<pre>

Aşağıdakı teqlər bilavasitə formatlamaya aiddir:

<p> -paraqraf.

<hr> -üfq xətt.

 -sətrin ayrılması.

Şərhlər

Şərh – HTML-sənəddəki bu mətn hissəsi brauzer tərəfdən görünmür (rədd edilir). Şərh ilk növbədə sənədin müəllifinə lazımdır. Müəllif burada öz qeydlərini (tarix, vaxt, versiya, xüsusi əlamətlər və s.) göstərə bilər. Şərh mətndə istənilən yerdə ola bilər. Yazılış forması:

<!-- Şərhin mətni -->

☞ <!-- Burada yazılan mətn ekranda görünmür. -->

Sərlövhələr (başıqlar) və altsərlövhələr

HTML dili altı səviyyə sərlövhələrlə işləməyə imkan verir. Birinci səviyyə ən əsasıdır. Ona daha çox diqqət yetirilir. Digər sərlövhələr isə məsələn, qalın şriftlə və ya çəpinə hərfə göstərilə bilər.

HTML-də birinci səviyyəli sərlövhə <H1> kimi işarə edilir:

<Hn ALIGN=LEFT | CENTER | RIGHT > Mətn </Hn>

Burada n sərlövhənin səviyyəsini bildirir, yəni 1, 2, 3, 4, 5 və ya 6. HTML-də birinci səviyyəli sərlövhə sənədin adı ilə üst-üstə düşə bilər.

<H1> və </H1> Birinci səviyyəli sərlövhə.

<H2> və </H2> İkinci səviyyəli sərlövhə.

<H3> və </H3> Üçüncü səviyyəli sərlövhə.

<H4> və </H4> Dördüncü səviyyəli sərlövhə.

<H5> və </H5> Beşinci səviyyəli sərlövhə.

<H6> və </H6> Altıncı səviyyəli sərlövhə.

Üfq xətkəş

<HR> Üfq xətkəş. Mətni üfq xətlə məntiqi ayırır. Bunun üçün vacib yerdə <HR> teqi qoymaq lazımdır. Aşağıdakı parametrlərə malikdir:

<HR ALIGN=LEFT|CENTER|RIGHT SIZE=nn WIDTH=mm|mm% NOSHADE>

Yalnız <HR> teqini yazdıqda xətkəş səhifənin bütün enini tutacaq.

<HR WIDTH="75"> Bu halda üfq xətt ekran səhifəsinin tam eninin 75%-ni tutacaq.

Bütöv bir paraqraf

HTML dilində sətrləri bölmək *prinsipial* mənə kəsb etmir. Bu o deməkdir ki, Siz sənədinizin sətirlərini istənilən yerdə bölə bilərsiniz. Bu onunla əlaqədardır ki, hipermətn sənəddə ardıcıl sətirlərdə gələn mətn hissələri bütöv bir mətnə çevrilir. Sizin çox sayda probel verməklə ara məsafəni böyütmək cəhdiniz heç bir nəticə verməyəcək.

Məsələn:

HTML-sənəddə yazılmış mətn

Bu bir yoxlama testidir.
Sən necə istəyirsən yaz.
Brauzer artıq boşluqları çap etməyəcək.

Brauzerin ekrana çıxardığı görüntü

Bu bir yoxlama testidir. Sən necə istəyirsən yaz. Brauzer artıq boşluqları çap etməyəcək.

AMMA! Əgər mətn hissəsi **<P>** və ya **
** teqindən sonra gəlsə, onda bu hissə yeni sətirdən başlayacaq. Fərq yalnız ondadır ki, mətn **<P>** teqindən sonra gələndə ondan əvvəl əlavə sətir əmələ gəlir, **
** teqindən sonra gələndə isə belə boş sətir əmələ gəlmir. Dediklərimizdən belə çıxır ki, 1 **<P>** teqinin yaratdığı effekti almaq üçün 2 **
** teqi yazmaq lazımdır.

Məsələn:

HTML-sənəddə yazılmış mətn

Bu bir yoxlama testidir. **<P>**Sən necə istəyirsən yaz. **
**Brauzer artıq boşluqları çap etməyəcək.

Brauzerin ekrana çıxardığı görüntü

Bu bir yoxlama testidir.

Sən necə istəyirsən yaz.
Brauzer artıq boşluqları çap etməyəcək.

Şrifləri idarəetmə

Şriftin ölçüsünü dəyişmək üçün **** teqini **SIZE=** atributu ilə tətbiq etmək lazımdır. Burada 2 variant ola bilər:

**** və **** (****)

Birinci variantda şriftin mütlət ölçüsü verilir, ikinci halda isə şriftin cari ölçüsündən 1 vahid böyük (kiçik) ölçü götürülür. HTML dilində şriflər üçün şərti vahidlə göstərilən yeddi (1-7) əsas ölçü götürülür.

xırda	kiçik	adi	orta	böyük	iri	nəhəng!
1	2	3	4	5	6	7

Susma halında əgər **<BASEFONT>** teqi ilə baza ölçüsü götürülməmişsə, ölçü 3 götürülür.

**** teqində **COLOR=** atributu ilə şriftə rəng vermək olar. **"#0000FF">** və **** Şriftin rəngini dəyişmək üçün teqlər.

QEYD: SIZE və COLOR parametrlərini bir FONT teqində vermək olar. Məsələn:

**** > ****

FONT teqi **COLOR** atributuna malikdir. Yazılış qaydası belədir:

**** və ya ****

Yazılışdan görüldüyü kimi rəngin kodundan əvvəl **#** simvolu qoyulur və bu yazılış dırnaq işarəsi daxilinə alınır.

Yadda saxlamaq lazımdır ki, bu rəng **** teqi **** teqi ilə bağlana qədər qüvvədə qalır!

Susma halında şrifflərin rəngi qara olur. Əgər Siz mətnin ümumi rəngini əvvəldən dəyişmək istəyirsinizsə, onda **BODY** teqinin **TEXT** atributundan istifadə edə bilərsiniz. Yazılış qaydası belədir:

<BODY TEXT="#0000FF"> və ya **<BODY BGCOLOR=Blue>**

Bu zaman susma halında şriflin rəngi **BODY** teqinin **TEXT** atributunda göstərilən rəng olacaq.

**** və **** Mətni (sözü, hərfi) qalın şrifflə vermək üçün.

<I> və **</I>** Mətni (sözü, hərfi) maili (Italic) şrifflə vermək üçün.

<U> və **</U>** Mətnin (sözün, hərfin) altından xətt çəkmək üçün.

Məsələn:

HTML-sənəddə yazılmış mətn

<U>Hava</U> <I>yaman</I> istidir

Brauzerin ekrana çıxardığı görüntü

Hava yaman istidir

<BLINK> və **</BLINK>** Bu iki teq arasında olan mətn sayrışacaq (titrəyərək, yanıb-sönərək).

Fonun tərtibatı

Adətən susma halında fonun rəngi ağ olur. Əgər fonu dəyişmək istəsəniz, Siz 2 imkandan istifadə edə bilərsiniz:

- fona yeni rəng vermək;
- fona şəkil vermək.

Fona rəng vermək üçün **BODY** teqinin **BGCOLOR** atributundan istifadə etmək lazımdır. Yazılış qaydası belədir:

<BODY BGCOLOR="#00FF00"> və ya **<BODY BGCOLOR=Green>**

Belə yazılışdan sonra Web-səhifənin fonunun rəngi yaşıl olacaq.

Əgər fona şəkil vermək istəyirsinizsə, onda **BACKGROUND** atributundan istifadə etmək lazımdır. Yazılış qaydası belədir:

<BODY BACKGROUND="image.gif">

Əgər şəkil faylı Sizin mətn yerləşən qovluqda yerləşirsə belə yazılış düzgündür.

Əks halda dəqiq ünvan göstərməlidir. Məsələn:

BACKGROUND="Photo/Dama2.gif"

və ya

BACKGROUND=".. /Photo/Dama2.gif"

Birinci halda şəkil cari qovluğun içindəki Photo qovluğundan çağırılır.

İkinci halda ".. /" bildirir ki, cari qovluqdan çıxıb Photo qovluğundan Dama2.gif şəklini çağırmaq lazımdır.

Siyahılar

Nömrələnmiş Siyahılar (Ordered List)

Məlumatı nömrələnmiş siyahılar şəklində vermək üçün lazımdır. Siyahının hər bir elementi (List Item) brauzer tərəfindən yeni sətirdən göstərilir və **avtomatik** onun siyahıda tutduğu yerə uyğun nömrəsi verilir.

Yazılışı

...

...

...

Məsələn:

Ağac üç hissədən ibarətdir:

kök,gövdə,budaq.

Ekranada görünüş

Ağac üç hissədən ibarətdir:

1. kök,
2. gövdə,
3. budaq.

Nömrələnməmiş Siyahılar (Unordered List, Unnumbered List)

Məlumatı sadə siyahı şəklində vermək üçün istifadə edilir. Siyahının hər bir elementinin qarşısında nişan (*bullet*) qoyulur.

Yazılışı

...

...

...

Məsələn:

Bu – siyahının birinci elementidir.İkinci element.

Üçüncü element.

Ekranada görünüş

- Bu – siyahının birinci elementidir.
- İkinci element.
- Üçüncü element.

Siyahı-menyu (Menu List)

Məlumatı siyahı-menyu şəklində vermək üçün istifadə edilir. Siyahının hər bir elementi ayrıca sətirdə verilir. Bu siyahını ... konstruksiyasına nəzərən daha kompakt verməyə imkan verir.

Yazılış

<MENU>

...

```
<LI>...
```

```
...
```

```
</MENU>
```

Məsələn:

```
<MENU>
```

```
<LI>Bu siyahı-menyunun birinci elementidir.<LI>İkinci element.
```

```
<LI>Üçüncü element.
```

```
</MENU>
```

Ekranda görünüş

- Bu siyahı-menyunun birinci elementidir.
- İkinci element.
- Üçüncü element.

Siyahı-indeks (Directory List)

Qısa yazıları (adətən 20 simvoldan az) siyahı-indeks şəklində vermək üçün istifadə edilir. Siyahını bir neçə sütunda verməyə imkan verir (adətən 24 simvol addımla).

Yazılış

```
<DIR>
```

```
<LI>...
```

```
<LI>...
```

```
...
```

```
</DIR>
```

Məsələn:

```
<DIR><LI>A-L<LI>M-S<LI>T-Z
```

```
</DIR>
```

Ekranda görünüş

- A-L
- M-S
- T-Z

Sözlük (Glossari) (Definition List)

Adından görüldüyü kimi bu format sözlük yaratmaq üçün istifadə edilir. Terminlər (terms) <DT> teqi ilə başlayan sətirdə, izahı (definitions) isə <DD> teqi ilə başlayan sətirdə yerləşir. Bütün bu konstruksiya <DL> və </DL> teqləri arasına alınır. Brauzer terminləri və izahları ekrana müxtəlif cür çıxarır. Məsələn: izahlar terminlərə nəzərən sola sürüşmüş vəziyyətdə görünür.

Yazılış

```
<DL>
```

```
<DT>...<DD>...
```

```
<DT>...<DD>...
```

```
...
```

```
</DL>
```

Məsələn:

```
<DL>
<DT> Neft
<DD>Azərbaycanın "Qara qızıl" adlanan sərvətidir.
<DT> Azərbaycan
<DD> Qafqazda yerləşən müstəqil dövlətdir.
<DT> Erməni
<DD> Ən murdar millət. Türkün qan düşməni.
</DL>
```

Ekranda görünüş

```
Neft
    Azərbaycanın "Qara qızıl" adlanan sərvətidir.
Azərbaycan
    Qafqazda yerləşən müstəqil dövlətdir.
Erməni
    Ən murdar millət. Türkün qan düşməni.
```

Bir-birinə daxil olan siyahılar (Nested Lists)

Müxtəlif tip siyahılar bir-birinə daxil ola bilərlər. Ona görə başlanma və bağlama teqlərini düzgün ardıcılıqla yerinə qoymaq lazımdır.

Məsələn:

```
<OL>
<LI>Bu nömrələnmiş siyahının birinci elementidir. Onun içində bir-birinə daxil olan
siyahılar var.
<UL>
<LI>Daxil olan siyahının birinci elementi.
<LI>İkinci.
<LI>Üçüncü.
</UL> Nömrələnmiş siyahının birinci elementi.
<LI>.
</OL>
```

Ekranda görünüş

1. Bu nömrələnmiş siyahının birinci elementidir. Onun içində bir-birinə daxil olan siyahılar var.
 - Daxil olan siyahının birinci elementi.
 - İkinci.
 - Üçüncü.
2. Nömrələnmiş siyahının birinci elementi.

Cədvəllərlə iş

HTML-də ixtiyari cədvəl <TABLE> teqi ilə təyin edilir. <TABLE> və </TABLE> teqləri arasında yerləşən hər şey cədvəl hesab edilir. Lakin tələsməyin! Əgər siz aşağıdakı formada nəsə yazsanız pərişan olacaqsınız.

```
<TABLE>
Bu cədvəldir?
</TABLE >
```

Nəticədə brauzer ekrana sadəcə mətn çıxardacaq. Məsələ ondadır ki, cədvəl yaratmaq azdır, gərək onun daxilində heç olmasa bir sətir və bir sütun yaratmaq lazımdır.

```

<TABLE>
  <TR>
    <TD>
      Bu cədvəldir?
    </TD>
  </TR>
</TABLE>

```

Yenə ekranda cədvəl əvəzinə sadəcə mətn görünəcək. Əgər biz bir oyuqlu cədvəl yaratmaq istəyiriksə və onda mütləq həmin oyuğun çərçivəsinin qalınlığını göstərmək lazımdır.

```

<TABLE BORDER="3">
  <TR>
    <TD>
      Bu cədvəldir!
    </TD>
  </TR>
</TABLE >

```

Bu cədvəldir!

Bu artıq cədvələ oxşayır.

Cədvəlin əsas atributları

Yuxarıdakı misalda bizim cədvəlin eni mətnin uzunluğu qədərdir. WIDTH= atributu vasitəsilə cədvəlin arzu olunan uzunluğunu ala bilərik. Məsələn:

```
<TABLE WIDTH="50" BORDER="3">
```

yazılışından sonra ekranda eni 50 piksel olan cədvəl alınacaq. Əgər WIDTH=50% yazsaq, onda cədvəl brauzerin ekranının eninin yarısını tutacaq.

Mətnin cədvəlin çərçivəsinə birləşməsinə istəmirsinizsə, onda CELLPADDING= atributundan istifadə edə bilərsiniz. Onun qiyməti mətnin oyuqların sərhəddindən hansı məsafədə aralı olacağını göstərir. Bu atributu daha əyani başa düşmək üçün qiyməti böyük, məsələn, 20 götürək:

```

<TABLE WIDTH="50" BORDER="3" CELLPADDING="20">
<TR>
  <TD>
    Bu cədvəldir!
  </TD>
</TR>
</TABLE>

```

Bu cədvəldir!

Normal vəziyyətdə CELLPADDING= atributunun ölçüsü təqribən 3-5 nöqtə götürülür ki, mətn cədvəlin sərhədinə bitişməsin.

Daha bir CELLSPACING= atributu cədvəlin oyuqları arasındakı məsafəni göstərir.

```

<TABLE WIDTH="50%" BORDER="3" CELLSPACING="6" CELLPADDING="20">
  <TR>
    <TD>
      Bu cədvəldir!
    </TD>
  </TR>
</TABLE>

```

İnternet Explorer də daxil olmaqla bəzi brauzerlər cədvəlin çərçivəsinə rəngləməyə imkan verir. Bunun üçün BORDERCOLOR= atributundan istifadə edilir.

Əgər çərçivəni qabarıq etmək istəyirsinizsə, BORDERCOLORLIGHT= (çərçivənin parlaq tərəfinin rəngi) və BORDERCOLORDARK= (çərçivənin tünd tərəfinin rəngi) atributlarından istifadə edə bilərsiniz.

BGCOLOR atributunun köməyi ilə cədvəlin oyuqlarını rəngləmək olar. Bu atributun qiyməti <BODY> teqinin BGCOLOR= atributundan fərqli ola bilər.

Gəlin indi 2 oyuqlu cədvəl yaradaq.

```
<TABLE WIDTH="50%" BORDER="6" CELLSPACING="6"
CELLPADDING="20" ALIGN="Center" BORDERCOLORLIGHT="Lime"
BORDERCOLORDARK="green" BGCOLOR="#DFFFDf">
```

```
<TR>
```

```
<TD> Birinci oyuq </TD>
```

```
<TD> İkinci oyuq </TD>
```

```
</TR>
```

```
</TABLE>
```

Birinci oyuq	İkinci oyuq

Gəlin cədvələ ikinci sətiri əlavə edək:

```
<TABLE WIDTH="50%" BORDER="6" CELLSPACING="6"
CELLPADDING="20" ALIGN="Center" BORDERCOLORLIGHT="Lime"
BORDERCOLORDARK="green" BGCOLOR="#DFFFDf">
```

```
<TR>
```

```
<TD> Birinci sətir birinci sütun </TD>
```

```
<TD> Birinci sətir ikinci sütun </TD>
```

```
</TR>
```

```
<TR>
```

```
<TD> İkinci sətir birinci sütun </TD>
```

```
</TR>
```

```
</TABLE>
```

Birinci sətir
birinci sütun	Birinci sətir
ikinci sütun
İkinci sətir
birinci sütun	

İkinci sətirdə bir sürün olduğundan ikinci sütunun yerində boşluq qalacaq. Əgər ikinci sütunu boş sütun göstərmək istəsək, <TD> </TD> yazısını əlavə etmək kifayət deyil. Çünki oyuğun çərçivəsi görünməyəcək. Bu 2 teq arasında simvolunu da daxil etmək lazımdır.

```
<TD> &nbsp; </TD>
```

Onda cədvəl normal formanı almış olar:

Bu vaxta kimi biz yalnız <TABLE> teqinin atributlarından danışırıdık. <TR> və <TD> teqlərinin də atributları var. Bunlar BGCOLOR=, BORDERCOLOR=, BORDERCOLORDARK= və ALIGN= atributlarıdır. Onların qiyməti bir sətərə və ya bir oyuğa şamil edilir. Bunlardan başqa VALIGN= atributu da var. Bu atributun köməyi ilə mətnin şaquli vəziyyəti nizamlanır. Aşağıdakı qiymətləri alır:

top (yuxarı) – yuxarı sərhəddə görə nizamlayır;

bottom (aşağı) – aşağı sərhəddə görə nizamlayır;

middle (orta) – sətirin (oyuğun) orta xəttinə görə nizamlayır.

Birinci sətir
birinci sütun	Birinci sətir
ikinci sütun
İkinci sətir
birinci sütun	

Sütunların enlərini idarəetmə

Əvvəlki misallardakı cədvəllərə fikir versəniz görərsiniz ki, bu cədvəllərdəki sütunların eni müxtəlifdir. Daha doğrusu mətn uzun olduqca en də böyüyür. Lakin sütunların enlərini də idarə etmək olar. Bunun üçün WIDTH= atributundan istifadə edilir. Əgər biz birinci oyuqda <TD WIDTH=50%> göstərsək, onda ikinci oyuğun da eni birinci oyuğun eninə bərabər olacaq. WIDTH= atributunda eni faizlə və piksellə vermək olar. Əslində bütün oyuqlara en vermək düzgün deyil. Çünki, sütundakı oyuqların hamısının eni adətən bərabər olur.

Oyuqları birləşdirmək

Bəzən cədvəllərdə *birləşmiş oyuqlara* rast gəlinir, yəni yan-yana gələn bir neçə oyuq birləşir. Bunu **COLSPAN=** (qonşu sütunları birləşdirmək) və **ROWSPAN=** (qonşu sətirləri birləşdirmək) atributları ilə etmək olar.

```
<TABLE WIDTH="50%" BORDER="6" CELLSPACING="6"
CELLPADDING="20" ALIGN="Center" BORDERCOLORLIGHT="Lime"
BORDERCOLORDARK="green" BGCOLOR="#DFFFDf">
```

```
<TR>
```

```
<TD WIDTH="33%"> Birinci sətir birinci sütun </TD>
```

```
<TD WIDTH="33%"> Birinci sətir ikinci sütun </TD>
```

```
<TD ROWSPAN="3"> Üçüncü sütunun üç oyuğu bütöv bir oyuq
şəklində birləşiblər </TD>
```

```
</TR>
```

```
<TR>
```

```
<TD COLSPAN="2"> Bu hər ikinci sətirin hər iki sütununu
birləşdirən yeganə oyuğudur </TD>
```

```
</TR>
```

```
<TR>
```

```
<TD> Üçüncü sətir birinci sütun </TD>
```

```
<TD> Üçüncü sətir ikinci sütun </TD>
```

```
</TR>
```

```
</TABLE>
```

Nəticə aşağıda verilib. Gördüyünüz kimi burada üç oyuğu olan üç sütun təsvir edilib. Ancaq birinci sətirin üçüncü sütunu ROWSPAN="3" atributu vasitəsilə üçüncü sütunun digər sətirləri ilə birləşib. Ona görə də biz növbəti sətirlərdə üçüncü sütunu yaddan çıxara bilərik, yer artıq tutulub. Nəticədə üçüncü sütunda bir oyuq var. İkinci sütunda isə COLSPAN="2" atributunun hesabına birinci və ikinci sütunlar birləşib.

Birinci sətir
birinci
sütun	Birinci sətir
ikinci sütun	Üçüncü
sütunun üç
oyuğu
bütöv bir
oyuq
şəklində
birləşiblər
Bu hər ikinci sətirin hər
iki sütununu birləşdirən
yeganə oyuğudur		
Üçüncü
sətir birinci
sütun	Üçüncü
sətir ikinci
sütun	

Mətnin fərqləndirilməsi

HTML-sənəddə mətn aşağıdakı üsullardan biri ilə fərqləndirilə bilər:

<cite> - sətət **</cite>**

<code> - proqram kodu **</code>**

<dfn> - tərif **</dfn>**

**** - məntiqi aksent ****

<kbd> - klaviaturdan daxiletmə **</kbd>**

<samp> - kompüterin məlumatı (xəbərdarlığı) **</samp>**

**** - güclü aksent ****

<var> - dəyişən **</var>**

Qrafikanın HTML-sənədə salınması

Təsvirin qrafik fayldan daxil edilməsi (Inline Image)

HTML-sənədə **GIF**, **JPEG** və bəzi digər formatlı qrafik fayllar daxil etmək olar. WWW – də əsasən **GIF** və **JPEG** formatlı fayllardan istifadə edilir.

Yazılışı

<IMG SRC="faylın ünvanı"

ALIGN= left | right | top | texttop | middle | absmiddle | bottom | absbottom

WIDTH=nnn HEIGHT=nnn HSPACE=nnn VSPACE=nnn ALT="alternativ mətn">

Şəklin səhifədə yerləşməsini bildiren ALIGN, WIDTH, HEIGHT, HSPACE və VSPACE atributları vacib deyil. *Alternativ mətni* bildiren ALT atributu isə vacibdir. Çünki o qrafik olmayan brauzerlərdə istifadə olunur. SRC atributu brauzerə qrafik faylın yerləşdiyi yer haqqında məlumat verir.

Məsələn:

S-a-l-a-m !

Ekranada görünüş

S-a-l-a-m !

Brauzer qrafik faylı harada axtarmalıdır?

Brauzerin HTML-sənədə qoşulmuş şəkli tapması üçün qrafik faylın WWW-fəzasında adını və yerləşdiyi yeri vermək lazımdır. HTML-sənədlə qrafik faylın bir-birinə nəzərən yerləşməsindən asılı olaraq qrafik faylın ya **mütləq** URL-ünvanı, ya da HTML-sənədin faylının yerləşdiyi qovluğa nəzərən **nisbi** URL-ünvanı göstərilməlidir. İndi 3 vəziyyəti araşdıraq:

1. Qrafik fayl HTML-sənədin yerləşdiyi eyni serverdə və eyni qovluqda yerləşir;
2. Qrafik fayl HTML-sənədin yerləşdiyi eyni serverdə, lakin digər qovluqda yerləşir;
3. Qrafik fayl və HTML-sənəd müxtəlif serverdə yerləşir.

Bu 3 halın hər birində faylın mütləq (tam) URL-ünvanını vermək olar. Mütləq URL-ünvanda protokolun adı, serverin ünvanı, portun nömrəsi (əgər susma halında qəbul olunmuş 80 sayılı portdan fərqlənsə), qovluğun adı və faylın adı göstərilir. Lakin birinci iki halda mütləq URL-ünvanı vermək nəinki, **izaflikdir**, həm də **məqsədəuyğun deyil**.

Birinci halda yalnız faylın adını vermək kifayətdir.

Yazılışı

```
<IMG SRC="faylın_adi" ALT="...">
```

Məsələn:

```
<IMG SRC="mailbox.gif" ALT="Mail Box">
```

İkinci halda faylın adından əlavə faylın yerləşdiyi qovluğun adını vermək kifayətdir. Sənədi WWW-serverdən yükləyəndə əsas (ana) qovluq kimi serveri sazlayanda verilən **document root directory** götürülür. Lokal diskdən yükləyəndə əsas (ana) qovluq kimi fayl sistemindəki əsas (ana) qovluq başa düşüləcək. Qovluqların adı **UNIX** sisteminin qaydalarına uyğun verilir:

- Altqovluqlar *DOS*-dakı kimi **tərsinə çəpinə xəttlə** (\) deyil, **adi** çəpinə xəttlə (/) ayrılırlar;
- "/" ünvanın əvvəlində olanda ünvanın başlanğıcı **əsas** qovluqdan, əks halda HTML-sənədin olduğu qovluqdan hesablanır;
- bir nöqtə "." cari qovluğu, iki nöqtə ".." isə cari qovluqdan bir səviyyə yuxarı qovluğu bildirir..

Yazılışı

```
<IMG SRC="qovluğun_adi/faylın_adi" ALT="...">
```

Üçüncü halda mütləq ünvan göstərilməlidir.

Yazılışı

```
<IMG SRC="http://serverin_adi:portun_nömrəsi/qovluğun_adi/faylın_adi" ALT="...">
```

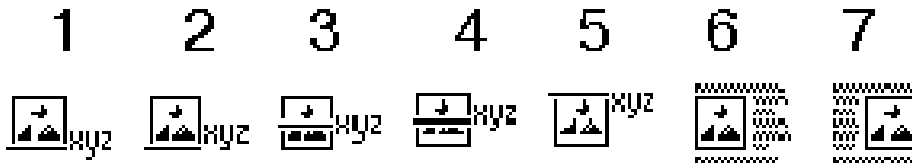
Beləliklə, aydın olur ki, fayl HTML-sənədə nə qədər yaxındırsa, onun koordinatları haqqında bir o qədər az məlumat verilir.

Şəklin WWW-səhifədə yerləşməsi (Alignment)

Vacib olmayan ALIGN atributu vasitəsilə teqində səhifədə təsvirin mətnə və digər təsvirlərə nəzərən yerini idarə etmək olar.

Yazılışı

ALIGN=left | right | top | texttop | middle | absmiddle | bottom | absbottom

1. ALIGN=bottom – təsvirin aşağı sərhəddi ondan sonra gələn sətirin baza xətti ilə düzlənir.
2. *ALIGN=absbottom - təsvirin aşağı sərhəddi ondan sonra gələn sətirin aşağısı ilə düzlənir.
3. *ALIGN=absmiddle - təsvirdən sonra gələn sətirin ortasından keçən üfqi xətt təsvirin ortası ilə düzlənir.
4. ALIGN=middle - təsvirdən sonra gələn sətirin baza xətti təsvirin ortası ilə düzlənir.
5. ALIGN=top - təsvir sətirin ən hündür obyektinə düzlənir.
5. *ALIGN=texttop - təsvir sətirin ən hündür simvolu ilə düzlənir.
6. *ALIGN=left – təsvir pəncərənin sol sərhəddi ilə düzlənir, ondan sonra gələn mətn isə onu sağdan bürüyür.
7. *ALIGN=right - təsvir pəncərənin sağ sərhəddi ilə düzlənir, ondan sonra gələn mətn isə onu soldan bürüyür.

Şəkilin eni və uzunluğu (Width and Height)

WIDTH və HEIGHT atributlarının köməyi ilə şəkil piksellərlə ölçü verilir. Bunun üstünlüyü ondadır ki, brauzer HTML-sənədi yükləyəndə şəkil hələ yüklənməmiş, ölçülərini bildiyi üçün, ona ekranda yer ayırır və şəkil yüklənənə qədər mətni ekranda göstərə bilir. Bu isə əsas mətni tez oxumağa imkan yaradır. Şəkilin ölçüsünü bilməyəndə, brauzer əvvəlcə şəkilə yükləyir, ondan sonra şəkilin ölçüsünə uyğun mətni və digər elementləri ekranda yerləşdirir. Gec yüklənən səhifə həmişə əsəbləri oynadır və çox vaxt onu sonadək yükləmədən prosesi dayandırır. Çox vaxt sonralar belə səhifəyə bir daha müraciət etmirlər.

Verilən ölçü şəkilin əslinin ölçüsündən böyükdürsə, şəkil böyüdülmür, əks halda kiçildir.

Məsələn:

```
<IMG SRC="GSDog.gif" width=52 height=130 ALT="Alman ovçarkası">S-a-l-a-m !
```

Üfqi və şaquli çıxıntı (Horizontal and Vertical Spaces)

Mətn şəkilə yapışanda görünüş pis alınır. Bu halda mətnlə şəkil arasında məsafə (boşluq) vermək məsləhətdir.

Yazılışı

HSPACE=nnn

VSPACE=nnn

Harada ki, nnn – məsafənin piksellərlə ölçüsüdür.

Məsələn:

```
S-a-l-a-m !<IMG SRC="gsdog.gif" ALIGN=left  
hspace=20 vspace=20 ALT="Alman ovçarkası">
```

Burada şəkildən solda və yuxarıda 20 piksel məsafə buraxılıb.

Alternativ mətn (Alternate Text)

Bəzi brauzerlər qrafika ilə işləyə bilmirlər, ekrana yalnız HTML-sənəddə olan mətni çıxarırlar. Bundan başqa WWW-serverlə Müştəri arasında informasiya mübadiləsi aşağı sürətlə gedəndə vaxta qənaət etmək məqsədi ilə təsvirin görünüşünü saxlayıb yalnız mətnə baxa bilərsiniz. Bu halda şəklin yerində boşluq alınsın deyərək istifadəçiyə şəkil haqqında alternativ mətn formasında məlumat verilir.

Yazılışı

ALT="alternativ mətn"

Məsələn:

S-a-l-a-m !

Müraciətlər

HTML dili mətn və ya şəkli digər hipermətn sənədlə əlaqələndirməyə imkan verir. Mətn adətən rəngi və ya altından xətt çəkilməyi ilə fərqlənir.

Hipermüraciət üçün <A> teqindən istifadə edilir. **YADDA SAXLA!** A hərfindən sonra probel (boş sahə) qoyulmalıdır.

A teqi HTML dilinin mahiyyətini təşkil edir. Bu teq NAME və HREF atributlarına malikdir.

HREF - əgər HREF atributu iştirak edirsə, onda <A...>...</A...> elementi arasındakı mətn hipertekst olur. Əgər bu hipertekst istifadəçi tərəfindən seçilərsə, onda bu hipertekst uyğun dokumenti çağıracaq.

HTML-sənədlərdə hiperəlaqə (Hyperlinks)

Bildiyiniz kimi HTML-sənədlər hipermətnli olur. Bu o deməkdir ki, HTML-sənəddəki mətnin və ya şəklin bir hissəsi həmin sənədin və ya Internet şəbəkəsindəki digər sənədin müəyyən hissəsinə müraciət edə bilər. Belə müraciət *hipermətn əlaqə (hypertext link)*, *hipermətn müraciət (hypertext reference)* və ya sadəcə *hiperəlaqə* adlanır. Mətnin və ya şəklin hipermüraciəti göstərən vizual hissəsi *lövbər (anchor)*, və ya *isti ləkə (hot spot)* adlanır. Brauzer lövbəri müəyyən qaydada mətnin digər hissəsindən fərqləndirir (altından rəng çəkir, ya da rəngini dəyişir). İnternet istifadəçisi klaviatur və ya mouse-un köməyi ilə hipermüraciəti **seçəndə**, brauzer bu lövbərlə əlaqəli sənədi yükləməyə çalışır.

Yazılışı

lövbər

Müraciət yaratmaq üçün:

- <A yığın;
- HREF="filename"> daxil edin;
- > -dən sonra hipermüraciətin mətnini daxil edin;
- teqini yığın.

Məsələn, hipermətn müraciətlərindən biri belə ola bilər:

Testlər

Burada **Testlər** sözü **Test.html** sənədinə müraciət edərək hipermətn müraciəti emələ gətirir.

Əgər müraciəti olan sənəd digər direktoriyada (qovluqda) yerləşirsə, onda belə müraciət nisbi müraciət adlanır:

Testlər

Qeyd: hipermüraciətinin lövbəri kimi qrafik fayldan olan şəkil də qoşmaq olar. Bu halda şəklın istənilən yerində sıxdıqda hipermüraciəti seçmiş oluruq.

Məsələn:

Lətifə oxumaq istəyirsənsə, gördüyün `` gülən adam şəklınə sıx.

Ekranda görünüş

Lətifə oxumaq istəyirsənsə, gördüyün gülən adam şəklınə sıx.

Eyni WWW-serverdə və ya lokal diskdə yerləşən və eyni qovluqda olan sənədlə hiperəlaqə yaratmaq.

Bu halda əlaqəsi olan faylın adını vermək kifayətdir.

Məsələn:

`Müəllimlərin çap edilmiş məqalələr toplusu` üç yüzdən artıq məqaləni əhatə edir.

Eyni WWW-serverdə və ya lokal diskdə yerləşən və digər qovluqda olan sənədlə hiperəlaqə yaratmaq.

Bu halda qovluğun nisbi adını və faylın adını vermək kifayətdir.

Məsələn:

Tutaq ki, HTML-sənəd `/usr/students/vasya/public_html` qovluğunda, əlaqəli `my_publications.html` və `resume.html` HTML-sənədləri isə `usr/students/vasya/public_html/personal_info` qovluğunda yerləşir. Onda hiperəlaqə belə olacaq:

Maraqlı şəxslər mənim `qeydlərimi` oxusun və `çap olunmuş məqalələrlə` tanış olsun.

Digər WWW-serverdə yerləşən sənədlə hiperəlaqə yaratmaq.

Bu halda HTML-sənədin URL-ünvanı tam göstərilməlidir.

Məsələn:

`http://bunny.cs.uiuc.edu:8000/302/index.html` sənədi ilə hiperəlaqə.
Professor X-in apardığı `CS302 Software Engineering` kursu yeni təlim metodlarında bəhs edir.

Ekranda belə görünəcək

Professor X-in apardığı CS302 Software Engineering kursu yeni təlim metodlarından bəhs edir.

Elektron poçt serveri (Mail Server) ilə hiperəlaqə

Bəzən HTML-sənəddə əlaqə üçün e-mail ünvanına məktub göndərmək təklif olunur. Bu halda "mailto:" elementindən istifadə edilir:

Məsələn:

`Sizin məktubları gözləyirəm!`

Ekranda belə görünəcək

Sizin məktubları gözləyirəm!

HTML-sənədin müəyyən bölməsinə hipermüraciət

Siz nəinki, konkret HTML-sənədə, ümumiyyətlə belə sənədin *hədəf (target)* adlanan **müəyyən hissəsinə** də müraciət edə bilərsiniz. Hədəfə müraciətlənən hipermüraciəti seçəndə, brauzer əlaqəli sənədi yükləyir və hədəf göstərilmiş yerdən başlayaraq ekranda əks etdirir. Hər hansı bir HTML-sənəddə **hədəfə** müraciət etmək üçün həmin **hədəfə** müəyyən ad vermək lazımdır. Bu ad həmin sənəd daxilində təkrar olunmamalıdır. Hədəfə olunmuş müraciət adı müraciətdən yalnız onunla fərqlənir ki, URL ünvanından sonra probel (boş məsafə) qoyulmadan **#** simvolu və ondan son hədəfin adı yazılır. Hədəfin adı **hərf, rəqəm və altdan xətt çəkmənin** kombinasiyasından ibarət ola bilər. **Digər başqa simvol** və ya **probel ola bilməz**. Əgər hipermüraciət **həmin sənədin daxilində** olan hədəfə müraciətlənibsə, bu halda əvvəlinə **#** simvolu qoyulmaqla hədəfin adını yazmaq kifayətdir.

Belə hipermüraciətlər sənədlərin mündəricatını və ya sözlükləri yaradan zaman istifadə olunur.

Məsələn:

Tutaq ki, hədəf `glossary.html` faylındadır, hipermüraciət lövbəri isə `signal_processing.html` faylındadır. Bu faylların ikisi də eyni qovluqda yerləşir.

`glossary.html` faylının fraqmenti

```
<DL>
<DT><A NAME="firmware"><B>Firmware</B></A>
<DD>HTML dilinin əsas teqləri.
<DT><A NAME="first_in_first_out"><B> HTML, HEAD, BODY </B></A>
<DD> Bu teqlər HTML dilinin <DFN> dilinin əsasını təşkil edir. </DFN>.
</DL>
```

`signal_processing.html` faylının fraqmenti

HTML-in əsas teqləri bunlardır:

```
<A HREF="glossary.html#first_in_first_out">HTML, HEAD, BODY</A>.
```

Lövbər kimi ekranda belə görünəcək

HTML-in əsas teqləri bunlardır: HTML, HEAD, BODY .

Hədəf kimi ekranda belə görünəcək

HTML, HEAD, BODY

Bu teqlər HTML dilinin əsasını təşkil edir.

Internetin Domenləri

Web-in bütün qovşaqları Beynəlxalq Şəbəkə Məlumatı Mərkəzi (NIC) tərəfindən 6 domenə təsnifatlaşdırılıb:

com – kommersiya təşkilatları, məsələn, İnternet provayderlər.

org – qeyri-hökumət təşkilatları.

edu – təhsil müəssisələri, kolleclər, məktəblər, universitetlər.

gov – dövlət müəssisələri, məsələn, whitehouse.gov

int – beynəlxalq.

net – fəaliyyət göstərən şəbəkələr, məsələn, Network Information Center

mil – hərbi şəbəkələr

Bundan başqa bütün domen adlar bu qovşağın yerləşdiyi dövləti bildirirlər. Məsələn, .az, .uk, .jp və .us domen adları uyğun olaraq Azərbaycanı, Böyük Britaniyanı, Yaponiyanı və ABŞ-ni bildirir.

Məsləhətlər

- Səhifə istifadəçinin ekranına yerləşməlidir.
- İstifadəçini Sizin Web-səhifəni fırlatmağa məcbur etməyin. Qoy onlar səhifəni yüklədikdən sonra ekranda tam görsünlər!
- İnternet istifadəçisinin ekranın imkanlarını nəzərə almalı. Əksər istifadəçilər 640x480, ya da 800x600 piksellə ekranlarda işləyir. 1024x768 piksellə ekranlarda işləyənlər azdır. Çalışın ki, səhifəniz 640x480 piksellə ekranlarda görünsün.
- 60% - dən çox istifadəçiyə İnternet məkanında Microsoft İnternet Explorer bələdçilik edir. Netscape Navigatorla 30% istifadəçi işləyir.
- Bəzi teqlər brauzerlərin hamısı tərəfindən qəbul olunmur.
- Sənədinizə ad verin. Adsız sənəd qeyri-peşəkar iş hesab olunur. Web-səhifənin mütləq adı olmalıdır.
- Sizin Web-səhifə bir neçə kodlaşma ilə işləyə bilməlidir.
- Mənasız şeylərlə istifadəçini qıcıqlandırmayın!
- Uşaq oyuncağı oynamayın!
- Uzun hərəkətli şəkillə indi heç kimi təəccübləndirə bilməzsiniz.
- Şəklın altında yazın. Bunun üçün teqinin alternativ mətnindən istifadə edin.
- Web-səhifələrdə yalnız JPEG və GIF formatlı fayllardan istifadə edin.
- Web-səhifədə boş (ağ) yerlər verin. Bu istifadəçini qrafika və mətn çoxluğundan bezdirmir.
- Üfqı fırlatma zolağından imtina edin. Bu informasiya qəbuletməni aşağı salır.
- Böyük sənədləri böl! Bölünmüş hər hissəyə ayrıca müraciət et!
- Müraciət etdiyiniz hüper müraciətin rəngini dəyişin.
- Reqistrləri unutmayın! Müraciətlər yalnız kiçik hərflərlə yazılmalıdır.
- Meta-teqləri unutmayın! Robotlar meta-teqdəki informasiyadan istifadə edərək 200 hiper mətn sətiri yükləyir.
- Təhlükəsiz rənglərdən istifadə edin.
- Saytınızı daim təzələyin!
- Sizin saytın yüklənməsi 10 saniyədən çox olmamalıdır!
- Dizaynınızın altından imza atın. Bu yüksək mədəniyyət sayılır. İmzada sizin e-mail ünvanına müraciət olmalıdır.
- Web-səhifənin sonuncu dəyişilmə tarixi göstərin.
- Xidməti məlumatı yalnız ağ-qara rəngdə verin.
- Qalın şrift və foto dizaynda eyni element sayılır.
- Mətn və qrafik təsviri yalnız bir üsulla, məsələn mərkəzə görə, nizamlayın.
- Qrafika ilə mətnin simmetrikliliyinə diqqət yetirin.
- Əsas stilə toxunmadan dizaynda dəyişiklik edin.
- Dizaynın müxtəlif elementlərini kombinə edin.
- Sizin sənədin birinci səhifəsinin dizaynı digər səhifələrin dizaynından fərqlənməlidir.
- Öz səhifənizi yaratmamışdan əvvəl analiz edin, bazarı öyrənin.
- Dizaynda pulsiz şəkillərdən istifadə edin. Siyahını aşağıdakı ünvanda tapmaq olar:

http://www.yahoo.com/Computers/Multimedia/Pictures/Clip_Art

Nümunəvi Web-serverin sxemi

- Texniki hissə.
- Marketing hissəsi.
- Kommersiya hissəsi.
- Kommersiya və marketing məlumatının iki dilli olması.
- "İsti xəbərlər".
- Fəaliyyətdə olan proqramlar.
- Qiymətlərin dəyişməsi.
- Ambarda olan məhsulun assortimenti.
- Məhsula müraciət olanda onun təsvirinə müraciət olmalıdır.
- Daxilə və kənara müraciət. Yeni hər bir rubrikadan digərlərinə müraciət olmalıdır.
- Kommersiya məlumatına müraciət edənləri avtomatik qeydiyyatdan keçirmək və bu məlumatı satış şöbəsinə araşdırmaq üçün göndərmək.
- Xüsusi təkliflər.
- Proqramların təsviri, şərtləri və fəaliyyət müddəti
- İstehsalçılara görə nizamlaşdırma.
- Satış.
- Ambardan məhsul.
- Partnyorlar üçün informasiya.

İlk Web-səhifə yaradanlara HTML üzrə

LÜGƏT

HTML-sənəd (səhifə) - HTML dilində yazılmış sənəddir.

Dünyanı hörümçək toru kimi bürüyən İnternet adlı möcüzənin ekranda görünən hər bir fraqmenti bir-birini tamamlayan **<HTML>** və **</HTML>** yazıları (belə yazılara **teq** deyilir) arasında yerləşən adi mətnəndən ibarət sətirlərin yaratdığı möcüzədir.

Web-səhifə, Web-server- HTML dilində yazılmış məntiqi əlaqəli sənədlər zənciridir.

Sənədi nişanlamaq üçün teqlərin məzmunu

Nişanlama teqləri – Ekranda qrafikanı, video-audio fraqmentləri və HTML-sənədlər, İnternet-resurslar ilə əlaqə yaratmaq üçün istifadə edilən xüsusi əmrlərdir.

Əsas nişanlama teqləri

<HEAD> və **</HEAD>** Bu teqlər arasında sənəd haqqında məlumat yerləşir. Sənəd 2 hissədən ibarət olur: **Başlıq (HEAD)** və **Gövdə (BODY)**.

<TITLE> və **</TITLE>** Bu teqlər arasında səhifənin adı verilir. Bu ad brauzer proqramında pəncərənin başlıq hissəsində çıxacaq.

HEAD teqi sənəd haqqında texniki məlumat verən **TITLE**, **BASE**, **STYLE**, **LINK** və **META** elementləri üçün konteynerdir.

BASE – cari sənədin URL ünvanını sənəd daxilində müraciətlər üçün baza ünvanı kimi qeyd edir. Bağlama teqi yoxdur.

Parametrləri:

HREF – cari sənədin baza ünvanını (URL) təyin edir.

TARGET – susma halında hüpermüraciətlərdə istifadə olunacaq freymın adı. Bu Sizə cari sənəddən müraciət olan bütün digər sənədləri başqa bir freymdə açmaq istəsəniz lazım olacaq.

<BODY> və **</BODY>** Sənədin "Gövdəsi" (mətn, qrafika və s.) bu teqlər arasında yerləşir.

<BODY> teqinin parametrləri:

BGCOLOR – fonun rəngi (**<BODY BGCOLOR ="#FFFFFF">** və ya **BGCOLOR = "Rəngin adı"**)

<BODY BGCOLOR ="#FFFFFF"> və ya **<BODY BGCOLOR =blue>**

BACKGROUND – divar kağızı və ya fon

TEXT – mətnin rəngi

LINK – hüpermüraciət əlaqənin rəngi (müraciətlər)

VLINK - artıq əvvəllər müraciət olunmuş hüpermüraciət əlaqənin rəngi

ALINK – aktiv müraciətin rəngi.

META

META teqi sənəd haqqında əlavə faydalı məlumat vermək istifadə edilir. Bu məlumatı istifadəçi görmür. Axtarış sistemlərinin robotları bu məlumatlardan istifadə edərək sayt haqqında məlumatı axtarış sistemlərinin kataloquna daxil edir.

Atributlar:

NAME – meta-yazının adını təyin edir.

HTTP-EQUIV – yazının adını təyin edir. Praktiki NAME parametrinə uyğun gəlir, lakin HTTP-başlıqda əlavə məlumatı ötürəndə lazım olur.

CONTENT – NAME (və ya HTTP-EQUIV) parametrində təyin olunmuş mete-yazının məzmununu mənimsədir.

<!-- Şərhin başlanğıcı

--> Şərhin sonu

☞ **<!--** Burada yazılan mətn ekranda görünür. **-->**

<P> и **</P>** Abzasa ayırma. Yeni absaz əvvəlki absazdan boş sətirlə ayrılır.

**
** Mətnin hissəsini digər sətərə keçirir. Qrafiki mətndən boş sətirlə ayıra bilər.

<HR> Üfq xətkəş. Mətni üfq xətlə məntiqi ayırır.

<HR> teqinin parametrləri

ALIGN – düzləndirmə (left, right, center).

COLOR – xətkəşin rəngi

SIZE – xətkəşin qalınlığı

WIDTH – xətkəşin eni

<PRE> və **</PRE>** Bu teqlər arasında öncədən formatlaşmış mətn yerləşdirilir. O ekrana "courier" şrifti ilə çıxır.

Düzləndirmə (nizamlama) parametrləri

<P> və **<H*>** teqlərində istifadə edilir.

ALIGN=LEFT – sol tərəfə nəzərən düzləndirmə

ALIGN=RIGHT - sağ tərəfə nəzərən düzləndirmə

ALIGN=CENTER – mərkəzə görə düzləndirmə

Düzləndirmə teqləri

<LEFT> və **</LEFT>** - sol tərəfə nəzərən düzləndirmə

<RIGHT> və **</RIGHT>** - sağ tərəfə nəzərən düzləndirmə

<CENTER> və **</CENTER>** - mərkəzə görə düzləndirmə

Mətnin məntiqi hissələrini fərqləndirmək üçün sərlövhələr

<H1> və **</H1>** Birinci səviyyəli sərlövhə.

<H2> və **</H2>** İkinci səviyyəli sərlövhə.

<H3> və **</H3>** Üçüncü səviyyəli sərlövhə.

<H4> və **</H4>** Dördüncü səviyyəli sərlövhə.

<H5> və **</H5>** Beşinci səviyyəli sərlövhə.

<H6> və **</H6>** Altıncı səviyyəli sərlövhə.

Mətni və şriftləri fərqləndirmək üçün teqlər

**** və **** Mətni (söz, hərfi) qalın şriftlə vermək üçün.

<I> və **</I>** Mətni (söz, hərfi) maili (Italic) şriftlə vermək üçün.

<U> və **</U>** Mətnin (sözün, hərfin) altından xətt çəkmək üçün.

<BLINK> və **</BLINK>** Bu iki teq arasında olan mətn sayrışacaq (titrəyərək, yanıb-sönərək).

**** və ****

**** və **** Şriftin ölçüsünü dəyişmək üçün teqlər.

**** və **** Şriftin rəngini dəyişmək üçün teqlər.

QEYD: SIZE və COLOR parametrlərini bir FONT teqində vermək olar. Məsələn:
** > **

Siyahı formalaşdırmaq üçün teqlər

**** və **** Nişanlanmış siyahının başlanğıcını və sonunu bildiren teqlər.
**** və **** Nömrələnmiş siyahının başlanğıcını və sonunu bildiren teqlər.
**** Siyahının elementi
<DL> и **</DL>** Qlossarinin başlanğıcını və sonunu bildiren teqlər.
<DT> Qlossarinin termini sətirin sol sərhəddindən sürüşməmiş vəziyyətdə yerləşəcək.
<DD> Qlossarinin termini sətirin sol sərhəddindən sürüşmüş vəziyyətdə yerləşəcək.

Qeyri-mətn məlumatlı obyektləri mətnə əlavə etmək üçün teqlər-əmərlər

**** və ya **** - qrafik obyektini əlavə etmək üçün əmr.

**** - səs fraqmentini əlavə etmək üçün əmr.

**** - video fraqmentini əlavə etmək üçün əmr.

Qrafik təsvirin parametrləri

WIDHT – Şəklin eni – piksellərlə.

HEIGHT- Şəklin hündürlüyü – piksellərlə.

ALIGN – düzləndirmə (ALIGN=LEFT – sol sahəyə görə düzləndirmə, ALIGN=RIGHT – sağ sahəyə görə düzləndirmə, ALIGN=TOP – yuxarı sərhəddə görə, ALIGN=BOTTOM – aşağı sərhəddə görə, ALIGN=MIDDLE və ya CENTER – mərkəzə görə)

HSPACE – qrafik təsvirdən üfqi məsafə ayırma

VSPACE - qrafik təsvirdən şaquli məsafə ayırma

ALT – Şəkli təsvir etmək üçün alternativ mətn.

Digər HTML-sənədlərlə və İnternet resurslarla əlaqəni təmin edən əmərlər

**** və **** və ya

**** və **** - hiperəlaqə

<ADDRESS> </ADDRESS>

agahramanov@hotmail.com- elektron poçtun ünvanı ilə hiperəlaqə

Cədvəllər

Cədvəl – verilənləri sətir və sütunlar şəklində göstərən damalı lövhə, mətni formatlaşdırmağa imkan verən vasitədir.

<TABLE> və **</TABLE>** Cədvəli HTML-sənədə salmaq üçün teqlər

<TABLE> teqinin parametrləri

BGCOLOR – fonun rəngi

BORDER – cədvəlin çərçivəsinin eni

WIDHT – cədvəlin eni

Cədvəli nişanlamaq üçün teqlər

<CAPTION> və **</CAPTION>** - cədvəlin adı verir və aşağıdakı parametrlərə malikdir:
 ALIGN=TOP – cədvəlin üst tərəfindən və ALIGN=BOTTOM – cədvəlin alt tərəfindən

nizamlayır.

<TR> və **</TR>** Cədvəlin sətri. Aşağıdakı parametrlərə malikdir:

BGCOLOR – sətrin daxilində fonun rəngi; ALIGN=LEFT, RIGHT, CENTER – sətir daxilində nizamlama; VALIGN=TOP, BOTTOM, MIDDLE – sətir daxilində şaquli nizamlama.

<TD> və **</TD>** Cədvəlin sütunu. Aşağıdakı parametrlərə malikdir:

BGCOLOR - sütun altında fonun rəngi; ALIGN=LEFT, RIGHT, CENTER - sütun daxilində nizamlama; VALIGN=TOP, BOTTOM, MIDDLE – şaquli nizamlama; COLSPAN damanı bir neçə sütun uzunluğuna qədər dartma, ROWSPAN - damanı bir neçə sətir uzunluğuna dartma.

<TH> və **</TH>** Cədvəlin başlığı. Aşağıdakı parametrlərə malikdir:

BGCOLOR – adın altında fonun rəngi; ALIGN=LEFT, RIGHT, CENTER - nizamlama; VALIGN=TOP, BOTTOM, MIDDLE – şaquli nizamlama; COLSPAN, ROWSPAN - damanı bir neçə sütun və ya sətir uzunluğuna qədər dartma; WIDTH – adın eni.

Çərçivələr-freymlər

Çərçivələr-freymlər – ekranı, hər birində ayrıca Web-səhifənin və ya hətta bütöv Web-saytın məzmunu əks edilə bilən, bir neçə sahəyə ayırmaq üçün vasitə.

<FRAMESET> və **</FRAMESET>** Çərçivə yaratmaq üçün teqlər

<FRAMESET> teqinin parametrləri

COLS – ekranı müəyyən sayda sütunlara (şaquli) bölür.

ROWS - ekranı müəyyən sayda sütunlara (üfqi) bölür.

BORDCOLOR – haşiyənin rəngi

BORDER – haşiyənin eni

FRAMEBORDER - çərçivənin sərhəddinin görünmə əlaməti (FRAMEBORDER=YES – sərhəd görünür, FRAMEBORDER=NO – sərhəd görünmür,

FRAMESPACING=n – sərhəddin eni)

<FRAME> çərçivəni təsvir etmək üçün teq (<FRAME SRC="file.htm">).

<FRAME> teqinin parametrləri

SCROLLING – fırlatma zolağını sazlamaq üçün parametr:

SCROLLING=YES - fırlatma zolağı həmişə olacaq

SCROLLING=NO - fırlatma zolağı olmayacaq

SCROLLING=AUTO - fırlatma zolağı zərurət olanda görünəcək.

MARGINWIDTH и MARGINHEIGHT – çərçivə daxilində sürüşməni idarə edən parametrlər, qrafik təsviri çərçivə daxilində nizamlamaq üçündür.

NORESIZE – bu parametr onu göstərir ki, çərçivənin (freymnin) ölçüsü heç vaxt dəyişməyəcək.

A link to file.htm - Fremlərarası əlaqə

TARGET – freymlərarası əlaqə atributu. Bir neçə qiymətə malikdir:

_BLANK müraciət olunmuş səhifənin məzmununu yeni boş pəncərəyə yükləyir.

_SELF müraciət olunmuş səhifənin məzmununu müraciətin olduğu (yəni) pəncərəyə yükləyir.

_PARENT müraciət olunmuş səhifənin məzmununu məhz freymlər yığımına malik pəncərəyə yükləyir.

_TOP müraciət olunmuş səhifənin məzmununu istifadə edilən freymləri ignore edərək pəncərəyə yükləyir.

Freymlərlə işləməyən brauzerlərlə iş:

<FRAMESET>

...Burada freym yerləşir

</FRAMESET>

<NOFRAMES>

<BODY>

...Burada freymsiz mətn yerləşir

<BODY>

</NOFRAMES>

Çərçivəni "görməyən" istifadəçilər üçün nəzərdə tutulmuş bölmələrə hər-hansı bir izahedici mətn yerləşdirmək olar.

Hərəkətli ("Qaçan") sətir

<MARQUEE>MƏTN</MARQUEE> - Hərəkətli sətir yaradan teq

<MARQUEE DIRECTION=left>TEKCT</MARQUEE> - Hərəkət edən sətiri sola istiqamətləndirmək üçün.

<MARQUEE DIRECTION=right>TEKCT</MARQUEE> - Hərəkət edən sətiri sağa istiqamətləndirmək üçün.

scroll – Soldan sağa standart hərəkət.

slide – Yazı bir dəfə sağ kənarından sol kənara hərəkət edib orada qalır.

alternate – Səhifənin sağ kənarından sol kənarına hərəkət edib geri qayıdır. Sonsuz dövr.

<MARQUEE LOOP=n BEHAVIOR=scroll>TEKCT</MARQUEE> - Dövrələrin sayını məhdudlaşdırmaq. LOOP operatorunun n qiyməti dövrün təkrar olunma sayını bildirir.

<MARQUEE WIDTH=n>TEKCT</MARQUEE> - hərəkətli sətirin tutduğu sahənin enini göstərir. Burada n – səhifənin hərəkətli sətir yerləşən hissəsinin enini bildirir. n – nin qiyməti piksellərlə və səhifənin görünən hissəsinin ümumi uzunluğuna nəzərən faizlərlə göstərilə bilər.

<MARQUEE scrollamount=n>TEKCT</MARQUEE> - Yazının ekrandakı hərəkətini nizamlayır.

<MARQUEE scrolldelay=t>TEKCT</MARQUEE> Bu halda zamanı bildiren t dəyişəni millisaniyələrlə ölçülür. Sürəti vermə metodu elə bir vaxtın verilməsindən ibarətdir ki, həmin vaxtdan sonra mətn ekranda yenidən görünəcək.

<FONTSIZE=n><MARQUEE> TEKCT</MARQUEE> - mətnin şriftinin ölçüsünü sətirdə vermək imkanı.

<MARQUEE BGCOLOR=n> TEKCT </MARQUEE> - hərəkətli sətirin səthini hər hansı rəngdə vermək. Burada n-i əvvəllər olduğu kimi, onaltılıq ədədlə və ya rəngin adı ilə göstərmək olar.

<MARQUEE HEIGHT=n>TEKCT</MARQUEE> - n parametrini piksellərlə verməklə hərəkətli sətirin hündürlüyünü göstərmək olar.

Əlavə 2**Sizin Web-səhifə üçün tamamilə pulsuz Web-fəza təklif edən serverlər**

<http://www.geocities.com>
<http://www.xoom.com>
<http://www.hypermart.net>
<http://members.tripod.com>
<http://www.angelfire.com>
<http://www.crosswinds.net/index.html>
<http://www.fortunecity.com>
<http://www.fsn.net>
<http://a1bbs.dzone.co.kr>
<http://www.easyspace.com>
<http://www.cynetcity.com>
<http://www.cybercities.com>
<http://www.royaltystudios.com>
<http://www.internet-club.com>
<http://www.student.toplinks.com/freehome.htm>
<http://rampage.ml.org/freeinfo.html>
<http://www.cybercity.hko.net/>
<http://bip.concept.se/user>
<http://www.nether.net/>
<http://www.metrocity.net>
<http://mkn.co.uk/>
<http://www.nettaxi.com>
<http://home.onestop.net/>
<http://www.yi.com/>
<http://www.howdyneighbor.com/>
<http://www.schlund.de/>
<http://www.cqws.com/rates.html>
<http://jungle.fapema.br/>
<http://free.prohosting.com/>
<http://www.home.ch>
<http://www.earthonline.net/>
<http://www.freenation.com/>

Əlavə 3

Sizin Web-səhifəni Internet axtarış sistemlərində (maşınlarında) pulsuz qeydiyyatdan keçirilməsi

Əgər Siz Web-səhifənizi Internet axtarış sistemlərində (maşınlarında) pulsuz qeydiyyatdan keçirmək istəyirsinizsə, onda aşağıdakı serverlərdən birinə müraciət edin.

1000 Christian Links In 72 Categories ADD-URL

<http://www.newcreations.net/sermoncentral/addurl.html>

PM FFA Link Page

<http://11pm.com/links/links.htm>

Register's Cool Site Award

<http://www.123register.com/award.html>

Mockingbird Lane FFA Link Page

<http://1313mockingbirdlane.com/links/links.htm>

Have Fun FFA Link Page

<http://www.2havefun.com/links/links.htm>

FFA Link Page

<http://www.4u2.de/>

Free Banner Exchange

<http://1-2-free.com/>

Banners

<http://www.123banners.com/>

AmericaMall

<http://www.1second.com/1america.htm>

StopBiz

<http://www.1stopbiz.com/>

FFA Link Page

<http://212.net/>

BuySell

<http://www.2buysell.com/>

Cool Web Coolest Site

<http://www.2coolweb.com/>

Hand Internet Market

<http://www.2him.com/>

Exchange

<http://www.x-x.com/>

İnternetdə rast gəlen faylların tiplərinin siyahısı

Tip	Aidiyyəti
.a	Kompilə olunmuş prosedurlar kitabxanası.
.afm	Adobe Font Metrics - PostScript şriftlərin simvollarını metriki.
.ai	PostScript fayl.
.aif, .aifc, .aiff	Audio-məlumat.
.ar	ar proqramının arxivi.
.arc	arc, pkarc və ya arca/arcb proqramının arxivi.
.arj	arjv proqramının arxivi.
.asm	Assembler proqramının ilkin mətni.
.au	Səsi yadda saxlama formatı.
.avi	Videotəsviri yadda saxlama formatı.
.b	Daxili redaktor.
.bak	Hər hansı faylın köhnə versiyası.
.bas	Basic (GWBasic, TurboBasic, QuickBasic) dilində proqramın ilkin mətni.
.bat	Əmrlər yığımı.
.bgi	Borland Graphics Interface. Videoadapterin tipindən asılı olaraq dinamik yüklənən qrafik drayver-proqramların kitabxanası.
.bmp	Cızılan şəkillər üçün qrafik format.
.C	Unix sistemində compact proqramının arxivi.
.c	C dilində proqramın ilkin mətni.
.cfg	Proqramın konfigurasiya faylı.
.cgi	Unix sistemində işləyən WWW-server. Common Gateway Interface protokolu ilə işləyən proqram.
.clo, .cls	TEX sənədləri və makrotəyinləri sinfinin təsviri.
.com	Yerinə yetirilən ikilik fayl (proqram).
.cpp	C++ dilində proqramın ilkin mətni.
.cpt	CompactPro (Macintosh) proqramının arxivi.
.ddi	Disk Dupe Image. DiskDupe proqramı vasitəsilə yaradılmış diskin obrazı.
.def	TEX şriftlərinin təsvir forması.
.dir	Файл-директория редактора MicroMir və ya NanoMir redaktorunun faylı-direktoriyası.
.diz	Məhsulun və ya diskin/arxivin qısa təsviri olan fayl.
.dll	Dynamic Linked Library. Windows sistemində dinamik qoşulan kitabxana.
.doc	Windows sistemində Microsoft Word redaktorunun sənədi.
.dot	Windows sistemində Microsoft Word redaktorunun sənədin şablonu.
.dp	Digital Paper. Common Ground Software firmasının .PDF - ə analoqu.
.evy	Envoy. Novell firmasının .PDF - ə analoqu.
.exe	Yerinə yetirilən ikilik fayl (proqram).
.f	Unix sistemində ForTran dilində proqramın ilkin mətni.
.fd	TEX sənədləri və makrotəyinləri sinfinin təsviri.
.fon	Şrift.
.for	ForTran dilində proqramın ilkin mətni.
.fot	Şrift.

Tip	Aidiyyəti
.f	MS-DOS üçün Waffle poçt sisteminin məktubları olan qovluq.
.gif	Graphics Interchange Format. CompuServe firmasının cızılan şəkillər üçün qrafik format.
.gz	gzip (Unix) proqramı ilə yaradılan və gunzip və ya gzip proqramı ilə açılan arxiv.
.h	C dilində header-fayl. Prosedurun başlığın təsvir edir.
.hqx	BinHex (Macintosh) proqramının faylı. Internet vasitəsilə binar (ikilik) faylların dəyişilmədə ötürülməsi üçün nəzərdə tutulub.
.htm, .html	Hyper Text Markup Language vasitəsilə yazılan mətn. "<", ">" işarələri arasına alınmış teq adlanan əmrlərə (tags) malikdir. Qalan hissə adi mətn kimi qəbul edilir.
.ice	ice proqramının arxivi.
.iff	Amiga kompüterləri üçün yaradılmış səs saxlanılma formatı.
.ini	Hər hansı proqramın sazlamaları olan fayl.
.jif, .jpeg, .jpg	Cızılan şəkillər üçün JPEG qrafik formatı keyfiyyəti cüzi itirməklə bir az informasiyanı itirib şəkli saxlamağa imkan verir
.l3	MPEG-1: Yalnız Layer-3 üçün səs.
.latex, .ltx	TEX-in genişlənmələrindən biri.
.lha, .lzh	lzh proqramının arxivi.
.lib	Prosedurlar kitabxanası.
.m1s	MPEG-1: sistem axını.
.m2a	MPEG-2: Yalnız səs.
.m2s	MPEG-2: sistem axını.
.m2v	MPEG-2: Yalnız video.
.man	TROFF (Typesetting Run OFF) formatlı fayl.
.me	MultiEdit redaktorunun faylı.
.me	read.me faylının tipi.
.mf	MetaFont. TEX üçün şrifflərin matris və cızılmanın kombinasiyası şəklində verilməsinə imkan verən proqram.
.mia	MPEG-1: yalnız səs.
.mid	MIDI. Səs faylı.
.mim	MicroMir redaktorunun faylı.
.miv	MPEG-1: Yalnız video.
.mod	Səsi saxlama formatı.
.mov, .Moov	Video və audionu saxlama formatı.
.mpg	MPEG. Sıxıb informasiyada itki verməklə video və audionu saxlama formatı.
.mps	MPEG-1.
.nfo	Direktoriya (qobluq) və ya diskdə olanın qısa təsviri.
.o	Unix sistemində kompilə olunmuş, yerinə yetirilmək üçün yığılmamış proqram kodu.
.obj	Kompilə olunmuş, yerinə yetirilmək üçün yığılmamış proqram kodu.
.ovl	OverLay. Proqramın dinamik yüklənən modulu.
.p	Unix-də Pascal dilində proqramın ilkin mətni.
.pas	Pascal dilində proqramın ilkin mətni.
.pbm	Portable BitMap Ağ-qara təsvirlərin saxlanması üçün sadə format.
.pcx	Əksər redaktorlar tərəfindən qəbul edilən cızılan təsvirlər üçün qrafik format.
.pdf	Portable Document Format.

Tip	Aidiyatı
.pfm	PostScript Font Metrics. PostScript şriflərdə simvolların metrikası.
.pgm	Portable GrayMap. Yarımton təsvirləri saxlamaq üçün sadə format.
.pict	Macintosh kompüterlərdə qrafik təsvirləri mübadilə buferində saxlamaq üçün format.
.pif	Windows sistemində DOS-proqramı yerinə yetirmək üçün parametrlərin təsviri.
.pk	TEX üçün cızılma şrift.
.pl	Perl dilində fayl.
.pnm	.pbm, .pgm və .ppm –i birləşdirən təsvirləri saxlamaq üçün sadə format.
.pop	Unix sistemində POP3-serverin istifadəçinin poçt qutusu yerləşən direktoriyada (qovluqda) müvəqqəti faylı.
.ppd	PostScript Printer Description. .ps çap edən proqram üçün printerin təsviri.
ppm	Portable PixelMap. Rəngli təsvirləri yadda saxlamaq üçün sadə format.
.ppt	Microsoft PowerPoint proqramı vasitəsilə yaradılmış təqdimat.
.ps	PostScript üçün vector qrafik format.
.rar	rar proqramının arxivi.
.rpm	RedHat Packing Manager. RedHat Linux – də distributivləri saxlama formatı.
.rtf	Rich Text Format.
.sea	stuff (Macintosh) proqramının arxivi.
.sfx	Özüaçılan arxiv. MS-DOS onun tipini .exe etmək gərəkdir.
.sgm, .sgml	Standard Generalized Markup Language. Böyük sənədlər seçimini idarə etmək üçün dil. SGML-in xüsusi halı HTML--dir.
.sh	shell dilində yerinə yetirilən paket faylı.
.so	Dinamik birləşən kitabxana.
.snd	Səs faylı.
.spl	Future Splash Player.
.sty	TEX-də sənədlər və makrotəyinlər siniflərinin təsviri.
.swf	ShockWare Flash.
.swp	Yükləmə faylı.
.sys	Sistemi ilkin yükləmə üçün lazım olan DOS IO.sys və MSDOS.sys nüvə faylları.
.tar	tar (Unix) proqramının arxivi.
.taz	.tar .gz -nin faylın tipində üç hərf istifadə edən DOS və digər sistemlərdə analoqu.
.tfm	TEX şriflərinin təsviri.
.tgz	.tar .gz -ə ekvivalent. –z parametrlili tar yaranır.
.tif, .tiff	Tagged Image File Format, Cızılmış təsvirlər üçün qrafik format.
.ttf	TrueType Font.
.uc, .uc2	uc (UltraCompressir) proqramının arxivi.
end	uuencode proqramı ilə yaradılan və uudecode proqramı ilə açılan fayl.
.vp, .vpl	TEX üçün virtual şriflər faylı.
.vrml	Virtual Reality Modeling Language.
.xx, .xxe	xxencode proqramı ilə yaradılan və xxdecode proqramı ilə açılan fayl.
.Z	compress proqramının arxivi.
.z	pack proqramının arxivi.
.zip	pkzip və ya WinZip proqramının arxivi.
.zoo	zoo proqramının arxivi.

TERMİNLƏRİN İZAHLI LÜĞƏTİ

Termin	Şərh
Active Channel	İstifadəçinin iş masasına avtomatik qoyulan Web qovşağı.
Active Desktop	Windows sisteminin iş masası və Microsoft Internet Explorer brauzeri ilə inteqrə olmuş interfeys.
ActiveMovie	Web vasitəsilə AVI, QuickTime və MPEG fayllarını baxmaq imkanı verən rəqəmli video texnologiyası.
Address	Konkret şəbəkənin faylında yerləşən informasiyası olan unikal kod.
Anchor	Hipermetn müraciəti idarə edən.
Anonymous	Bu və ya digər informasiyaya daxil olmağa nail olmaq üçün imkanlardan biri. Siz yalnız fayl köçürə bilərsiniz. Öz faylınızı isə göndərə bilməzsiniz.
ANSI	American National Standards Institute.
Ayrılmış kanal	Daimi birləşmə. Bu birləşmə bir kompüterdən digər kompüterə daim informasiya ötürməyə imkan verir.
Authorization	Kompüter sisteminin hər hansı resursu üçün istifadəçiyə verilən hüquq.
BBS	Bulletin Board System. Kompüter servisi növü. İstifadəçilər müxtəlif növ ismarıcları oxumaq və nəşr etdirmək, faylları göndərmək və yükləmək imkanına malikdirlər.
Big mail	Böyük ölçülü elektron poçt.
Browser	İnternetdə Web-səhifələri axtarmaq imkanı verən qrafik interfeysli SOFT.
Bullet	Marker. Mətnə tərtibat vermək üçün element. Məsələn: ulduz, dairəcik, kvadrat və s.
Character Set	Müəyyən bir qrupda birləşmiş simvollar. Məsələn: ASCII.
Character	Klaviaturda kompüterə daxil edilmiş ixtiyari simvol.
Chart	Diagram. Bu və ya digər verilənlərin əlaqəsini göstərən şəkil.
Check Box	"X" şəkilli bayraqcıq (nişanlama üsulu). Qrafik əməliyyat sistemlərinin elementlərindən biri. Hansısa rejimi qoşur, ya da açır.
CompuServe	ABŞ-ın kommersiya kompüter şəbəkəsi.
Cookies	Yalnız şəbəkə istifadəçisinə məxsus məlumatı saxlamaq imkanı verən texnologiya.
Cracker	Haker. Hər şeyi dağıdan, bağlı sistemləri açan ağıllı şəxs.
Cybermall	Elektron mağaza.
Cyberpunk	Özünə inamlı haker.
DNS	Domain Name System. Domen sistemli ünvanlama. Şəbəkənin sözlə ifadə edilən adının rəqəmlərdən ibarət adı arasında əlaqə yaradan verilənlər bazası. Bu rəqəmli ünvan Internet-də rəqəmli ünvanıdır.
Domain Name Server	Domen serverinin adı. Hər bir Internet bölməsi iki domenə malikdir. Əsas DNS adətən şəbəkə kompüterində yerləşir. DNS-serverdən 32 bitlik IP-ünvana malik məsafədə yerləşən qovşağa (host) qoşulmaq üçün istifadə edirlər. İxtiyari host DNS şəbəkə protokolu ilə ona yaxın olan məlum Domain Name Server sistemindən uyğun DNS ala bilər. Host sadəcə məlum DNS-serverin IP-ünvanına sorğu, özünün IP-ünvanını və serverin adını göndərir. DNS-server özünün verilənlər bazasını araşdırır, uyğun IP-ünvanı tapır və hosta DNS-in uyğun cavabını göndərir. Gördüyünüz kimi çox primitiv sxemdir.

Termin	Şərh
	Əgər DNS-server sorğuya uyğun məlumatı tapmırsa, onda o sorğunu kötük (əsas) server adlanan digər DNS-serverə göndərir. Bu proses Internetdə hostun adı tapılana qədər davam edəcək. Əgər verilən sorğuya uyğun məlumat tapılmasa, onda bu haqda məlumat verilir.
Domain	Internet bölməsi. Hər domenin öz nişanı var. Məsələn, .com, .net, .mil, .org nişanları bildirir ki, domen uyğun olaraq kommersiya, şəbəkə, hərbi və ictimai təşkilatlardır.
Download	Digər kompüterdə olan SOFT-u öz kompüterinin sərt diskinə köçürmə.
Ethernet	Yüksək sürətə şəbəkə növüdür. Tez-tez TCP/IP protokolu ilə işləyən kompüterlər Internetə Ethernet vasitəsilə daxil olurlar.
Font	Fərdi stilə malik şrift və ya nişanlar toplusu.
Freeware	Pulsuz proqram təminatı (soft).
FTP	File Transfer Protocol. Faylları Sizin kompüterə ötürmək üçün metod. Internet bu metodla işləyə bilən minlərlə yerlər var. Bəzən hər hansı bir faylı əldə etmək üçün FTP protokolu yeganə vasitə olur. Bu protokolu yaddan çıxarmayın.
FTP-client	FTP-serverə qoşulmaq imkanı verən soft.
FTP-команды	FTP sintaksisli əmrilər.
FTP-mail	Böyük bir zarafat. Kimsə FTP serverdə olan faylları elektron poçt vasitəsilə ala bilər.
FTP-server	FTP protokolla işləyən və müxtəlif informasiya ilə dolu olan FTP kompüter.
GIF	Graphic Interchange Format. WWW-də standart qrafik fayllardan biri.
Hacker	Çox ağıllı adam. Qadağan olunmuş şəbəkələrə daxil olan şəxs. Bu ağıllı istənilən şəbəkəyə daxil ola bilir.
HTML	HyperText Markup Language. World Wide Web sənədlərin formallaşmasına əsaslanan dil.
HTTP	HyperText Transport Protocol. HTML sənədləri World Wide Web vasitəsilə ötürən sistem.
Hypermedia	Hiper mühit. Müəyyən müraciətlər vasitəsilə mətn, qrafika, səs, video və şəkil göndərilir.
Hypertext	Müxtəlif Internet sənədlərin səhifələri arasında sadə müraciət imkanının təşkili.
Internet	Özündə 12 mindən lox lokal şəbəkəni, 1 milyondan çox kompüterini və 30 milyondan çox istifadəçini birləşdirən kompüter şəbəkələrinin ümumdünya azad konfederasiyası. FIDO-nun qeyri-rəsmi qalibi.
IP Address	32-bitlik Internet protokolunun ünvanı. Tərkibinə şəbəkənin və qovşağın ünvanı daxildir.
IP	Internet-in əsasını təşkil edən protokollardan ən vacibi.
IRC	Internet Relay Chat. WWW-psixozun formalarından biri. IRC-lə iş bir növ Usenet konfransdakı işi xatırladır. Sadəcə olaraq orada Siz real vaxtla işləmirsiniz. IRC-də isə Siz real vaxtda işləyirsiniz, yəni canlı danışmaq aparırsınız. Sadəcə olaraq Sizi eşitmirlər, yalnız yazdıqlarınızı oxuyurlar.
JPEG	Joint Photographic Experts Group. Web-səhifə yaradan zaman hamı tərəfindən qəbul edilmiş standart format.
Lamer	İstifadəçi-iblis. Amerikan sistem administratorları tərəfindən

Termin	Şərh
	düşünülmüş termin.
Login	İstifadəçinin qeydiyyat adı.
Lurk	Passiv müşahidəçilər. Məsələn, forumlarda məlumatları oxumaqla işini bitmiş hesab edənlər.
Mail server	Poçt serveri. Elektron məktubu emal edən kompüter.
Mail	Internet və ya digər kompüter şəbəkəsində mətn ismarıqları mübadiləsi.
Mailing list	Müxtəlif mövzular üzrə təsnifatlanmış elektron poçt ismarıqlarını göndəriş siyahısı. Abunə forması.
Marquee	HTML sənəddə hərəkət edən sətir.
Media	Bax: Multimedia.
Microsoft FrontPage Express	Web-səhifə redaktoru. Birbaşa görməklə HTML sənədləri yaratmaq və onlara tərtibat vermək üçün vasitə.
MIME	Multipurpose Internet Mail Extensions. Səsi, qrafiki və digər ikilik məlumatı ötürmək üçün protokol. Poçt ismarıqlarını ötürən zaman istifadə edilir.
Mosaic	World Wide Web səhifəsinə baxmaq üçün çoxdan istifadə edilən qrafik istifadəçi interfeysi.
MPEG	Moving Pictures Expert Group. Videoyazını sıxmaq üçün istifadə edilən protokol.
Multimedia	Multi mühit. Yəni səs, təsvir və hərəkətin birgə olduğu mühit.
Netscape Communicator	World Wide Web səhifələrinə baxmaq üçün qrafik istifadəçi interfeysi (brauzer).
Newsgroup	Usenet konfransında xəbərlər sahəsi.
NNTP	Usenet konfransının istifadə etdiyi şəbəkə protokolu.
Offline	Kompüterin avtonom iş rejimi.
Online	Şəbəkəyə qoşulmuş kompüterin interaktiv (canlı, birbaşa) iş rejimi.
Page	Səhifə. İxtiyari World Wide Web sənədi.
Prompt	Uzaq terminalla işləyəndə verilənlər üçün sahə.
Protocol	İnformasiyanın bir yerdən digər yerə ötürülmə qaydası.
Provider	Xidmət göstərən. Bu halda Internet xidməti göstərən.

Bəzi simvolların kodu (iso8859-1)

Simvolun adı	Rəqəmli kodu	Simvolik kodu	Simvolun təsviri
quotation mark	"	"	"
ampersand	&	&	&
less-than sign	<	<	<
greater-than sign	>	>	>
non-breaking space	 	 	Boş simvol
inverted exclamation	¡	¡	¡
cent sign	¢	¢	¢
general currency sign	¤	¤	₠
yen sign	¥	¥	¥
broken vertical bar	¦	¦	¦
section sign	§	§	¶
umlaut (dieresis)	¨	¨	¨
copyright	©	©	©
feminine ordinal	ª	ª	ª
left angle quote, guillemotleft	«	«	«
not sign	¬	¬	¬
soft hyphen	­	­	–
registered trademark	®	®	®
macron accent	¯	¯	¯
degree sign	°	°	°
plus or minus	±	±	±
superscript two	²	²	²
acute accent	´	´	´
micro sign	µ	µ	µ
paragraph sign	¶	¶	¶
middle dot	·	·	·
cedilla	¸	¸	¸

superscript one	¹	¹	₁
masculine ordinal	º	º	ᵐ
right angle quote, guillemotright	»	»	»
fraction one-fourth	¼	¼	1/4
fraction one-half	½	½	1/2
fraction three-fourths	¾	¾	3/4
inverted question mark	¿	¿	©
Azərbaycan hərfləri			
	Ə		Ə
	ə		ə
		Ç	Ç
		ç	ç
		Ü	Ü
		ü	ü
		Ö	Ö
		ö	ö
	Ğ		Ğ
	ğ		ğ
	Ş		Ş
	ş		ş
	İ		İ
	ı		ı
<p>Web-səhifələrdə Azərbaycan hərflərinin görünüşünü təmin etmək üçün <META> teqinin quruluşu</p> <p><meta http-equiv=Content-Type content="text/html; charset=Windows-1254"></p>			

ABŞ-da istifadə edilən saat qurşaqlarının
Qrinvic vaxtı ilə müqayisəsi

Qısaltmalar	Saat zənciri	Qrinvic nəzərən dəyişmə
GMT	Qrinvic vaxtı	0
UT	Universal zaman	Qrinviclə eyni
UTC	Koordinatlaşdırılmış universal zaman	Qrinviclə eyni
EST	Şərq standart vaxtı	-5 saat
EDT	Şərq yay vaxtı	-4 saat
CST	Mərkəzi standart vaxtı	-6 saat
CDT	Mərkəzi yay vaxtı	-5 saat
MST	Dağ standart vaxtı	-7 saat
MDT	Dağ yay vaxtı	-6 saat
PST	Sakit Okean standart vaxtı	-8 saat
PDT	Sakit Okean yay vaxtı	-7 saat

"GMT", "UT" və "UTC" terminlərinin mənası

1675-1985-ci illərdə Qrinvic şəhərində (London yaxınlığında yerləşir) Kral rəsədxanası yerləşirdi. Məhz orada müasir saat qurşağı sistemi hazırlanmışdır. Ona görə də şimal qütbünü cənub qütbü birləşdirən və bu rəsədxanadan keçən xəyali xətt sıfırıncı meridian adlanır.

1884-cü ildə Qrinvic vaxtı dünyanın bütün saat qurşaqlarını təyin etmək üçün istifadə edilən global standart kimi qəbul edildi. Global standart vaxt Qrinvic vaxtı adlanır (GMT- Greenwich Mean Time). Burada "Mean" sözü orta mənasını verir. Qrinvic vaxtı İnternetdə geniş istifadə edilir. Bəzən ona daha yeni və rəsmi **UT** (Universal Time-universal vaxt) adı ilə istinad edirlər.

Digər **UTC** (Coordinated Universal Time - koordinasiya olunmuş universal vaxt) vaxtından da istifadə edilir. UTC – universal vaxtın Amerika Milli Standartlar bürosu və ABŞ Hərbi-dəniz rəsədxanası tərəfindən təyin edilmiş rəsmi mənasıdır.

Sual oluna bilər ki, Coordinated Universal Time termini üçün niyə CUT qısaltması yox, UTC qısaltması istifadə edilir.

UTC beynəlxalq standart kimi 1970-ci ildə qəbul edilmişdir. Bu iş Beynəlxalq Telekomunikasiya İntifaqının (International Telecommunications Union) ekspertlər qrupu tərəfindən görülmüşdür. Yeni standartın adını seçməklə əlaqədar problem yaranmışdı. İngilisdilli Coordinated Universal Time termini üçün **CUT** qısaltmasından istifadə edilməli idi. Lakin bu termin fransızca belə səslənir "Temps Universal Coördine" və qısaltması **TUC** olur. Qərara gəldilər ki, bütün dünyada eyni bir qısaltmadan istifadə edilsin. Lakin CUT və ya TUC qısaltmasını seçməkdə vahid fikrə gələ bilmədilər. Ona görə də kompromis variant kimi UTC abbreviaturunun üzərində dayandılar. Bu variant nə ingilis, nə də fransuz variantına uyğun gəlməsə də, onun üstünlüyü ondadır ki, o hər iki tərəfi razı salır.

(Siz artıq çoxlarının bilmədiyi məqamları bilirsiniz.)

Şəbəkədə danışan zaman istifadə edilən qısaltmalar

İnternetdə işləyən zaman məktub yazanda, çatda danışanda və digər kommunikasiya vasitələri ilə əlaqə saxlayanda çox vaxt qısaltmalardan istifadə olunur. Bu vaxta qənaət etmək məqsədi ilə edilir. Aşağıdakı cədvəldə daha vacib olanları verilib. İlk Azəri dilində belə qısaltma variantları verilibdir. Son dövrdə İnternetdə Azəri dilində danışmaq aparalarının sayı çoxaldığından, belə bir qısaltmaların olmasına ehtiyac çoxdur. Ona görə də xahiş olunur ki, bu qısaltmaları tanışlarınız arasında da yayın. Bu Azərbaycanda İnternetin inkişafına kiçik bir töhfəniz olar.

Valideynlərin nəzərinə: İngilis dilində olan qısaltmalarda bəzi nələyi sözlərin qısaltmaları da verilib. Təəccüblənməyin. Bu ona görə edilib ki, Siz öz övladlarınızın İnternetdə nə danışdığından az da olsa xəbəriniz olsun!

Qısaltma (English)	Açılışı	Qısaltma (Azəri)	Azəri variantının açılışı
:-)	Təbəssüm	:-)	Təbəssüm
:)	Təbəssüm	:)	Təbəssüm
;-)	Göz vurmaqla təbəssüm	;-)	Göz vurmaqla təbəssüm
:-o	Təəccüblü təbəssüm	:-o	Təəccüblü təbəssüm
:-P	Dil çıxan vəziyyətdə təbəssüm	:-P	Dil çıxan vəziyyətdə təbəssüm
:-(Qəmginlik	:-(Qəmginlik
:(Qəmginlik	:(Qəmginlik
AFAIK	As far as I know Mənə məlum olduğuna görə	MMOG	Mənə məlum olduğuna görə
AFK	Away from keyboard Terminalda yoxdur	TY	Terminalda yoxdur
BBL	Be back later Gec qayıdacam	GQ	Gec qayıdacam
BF	Boyfriend Dost oğlan	DS	Dost
BFD	Big fuckinə dea! Çox vacibdir (Kobud)	CHV	Çox vacibdir
BG	Big grin Geniş kinayə	GK	Geniş kinayə
BRB	Be right back Tezliklə qayıdacam	TQ	Tezliklə qayıdacam
BTW	By the way Söz gəlişi	SZG	Söz gəlişi
CU	See you Hələlik	HL	Hələlik
CUL	See you later Sonra görüşərik	SRG	Sonra görüşərik
CUL8R	See you later Sonra görüşərik	SRG	Sonra görüşərik
CYA	See ya Görüşərik	GSH	Görüşərik
F2F	Face you face Üz-üzə	U2U	Üz-üzə
FAQ	Frequently asked questions list Tez-tez verilən suallar siyahısı	TVSS	Tez-tez verilən suallar siyahısı
FRP	Fantasy role playing Fantastik personajı yamsılayaraq	FPY	Fantastik personajı yamsılayaraq
FUBAR	Fucked up beyond all recognition Dəhşət dərəcədə eybəcər (kobud)	DDE	Dəhşət dərəcədə eybəcər
FWIW	For what it's worth Yoxlanmamış məlumata görə; Necə olur olsun	NOO	Necə olur olsun

FYI	For your information Sizin nəzərinizə çatdırıram	SNC	Sizin nəzərinizə çatdırıram
<G>	Təbəssüm	<T>	Təbəssüm
GAL	Get a life Sarsaqalama	SRSMA	Sarsaqalama
GD&R	Grinning, ducking anlayış running Qımışaraq, çevrilərək və qaçaraq	SQ	Sataşib qaçmaq
GF	Qız dostu	RFQ	Rəfiqə
<GRIN>	Grin Təbəssüm	TBS	Təbəssüm
HTH	I hope this helps Ümidvaram ki, köməyi olacaq	UKO	Ümidvaram ki, köməyi olacaq
IANAL	I am not a lawler Mən hüquqşünas deyiləm	MHD	Mən hüquqşünas deyiləm
IC	I see Başa düşürəm	BD	Başa düşürəm
IC	In character Rolda olmaq (tamaşa)	ROLM	Rolda(obrazda) olmaq (tamaşa)
ICWUM	I see what you mean Mən başa düşürəm siz nəyi nəzərdə tutursunuz	MBDSNNT	Mən başa düşürəm siz nəyi nəzərdə tutursunuz
IMHO	In my humble opinion Mənim ciddi fikrimcə	MCF	Mənim ciddi fikrimcə
IMNHSO	In my not so humble opinion Mənim çox da ciddi olmayan fikrimcə	MCOF	Mənim çox da ciddi olmayan fikrimcə
IMO	In my opinion Mənim fikrimcə	MF	Mənim fikrimcə
LOW	In other words Başqa sözlə	BS	Başqa sözlə
J/K	Just kidding Zarafat	ZRF	Zarafat
LDR	Long distance relationship Uzaq əlaqə	UƏ	Uzaq əlaqə
L8R	<See you> later Görüşərik	GSH	Görüşərik
LOL	Laughing out loud Ürəkdən gülüş	UGLM	Ürəkdən gülüş
MOTAS	Member of the appropriate sex Lazımi cinsin nümayəndəsi	LCN	Lazımi cinsin nümayəndəsi
MOTOS	Member of the opposite sex Əks cinsin nümayəndəsi	MCNS	Əks cinsin nümayəndəsi
MOTSS	Member of the same sex Eyni cinsin nümayəndəsi	ECNS	Eyni cinsin nümayəndəsi
NP	No problem Problem yoxdur	PRBY	Problem yoxdur
Ob-	Obligatory Lazımi	LZM	Lazımi
Objoke	Obligatory joke Vacib zarafat	ZRFT	Vacib zarafat
OIC	Oh, I see Başa düşürəm	BD	Başa düşürəm
OMG	Oh, My God! Ay, Allah!	AALH	Ay, Allah!
OOC	Out of character Roldan kənardə (tamaşada)	RLK	Roldan kənardə (tamaşada)
OS	Operating system Operativ sistem	OS	Əməliyyat sistemi
OTOH	On the other hand Digər tərəfdən	DT	Digər tərəfdən

PAW	Parents are watching Valideynlər nəzarət edir	VLD	Valideynlər nəzarət edir
PDA	Public display of affection İncikliyin hamının yanında bildirilməsi	INC	İnciklik
POV	Point of view Nöqtəyi nəzərdən	NN	Nöqtəyi nəzərdən
PM	Private message Şəxsi məlumat	SXM	Şəxsi məlumat
RL	Real life Real həyat	RL	Real həyat
ROFL	Rolling on the floor laughing Gülməkdən yıxıldım	GLM!	Gülməkdən partladım
ROTFL	Rolling on the floor laughing	GLM!	Gülməkdən partladım
ROTFLMAO	Rolling on the floor laughing my ass of Gülməkdən yıxıldım və indi partlayacam	GLM!	Gülməkdən partladım
RPG	Role playing game Rola girmək	RG	Rola girmək
SO	Significant other Çox istəmək əlaməti	IST!	Çox istəmək əlaməti
THX	Thanks Minnətdaram	M!	Minnətdaram
TTFN	Ta-ta for now Bu günlük kifayətdir	BGK	Bu günlük kifayətdir
TTYL	Talk to you later Bir az gec danışarıq	BGD	Bir az gec danışarıq
TYVM	Thank you very much Çox sağ olun	CHSG	Çox sağ olun
WTF	Who the fuck?/ What the fuck?/ Why the fuck? (Nəlayiq söz)	LSH	Lənət şeytana.
WU?	What's up? Nə olub?	N?	Nə olub?
WUF?	Where are you from? Siz haradansınız?	SH?	Siz haradansınız?

İnternetdə "TƏBƏSSÜM SİYAHILARI" olan resursların ünvanı:

<http://www.pop.at/smileys/>

<http://www.cz.web/smileys.htm>

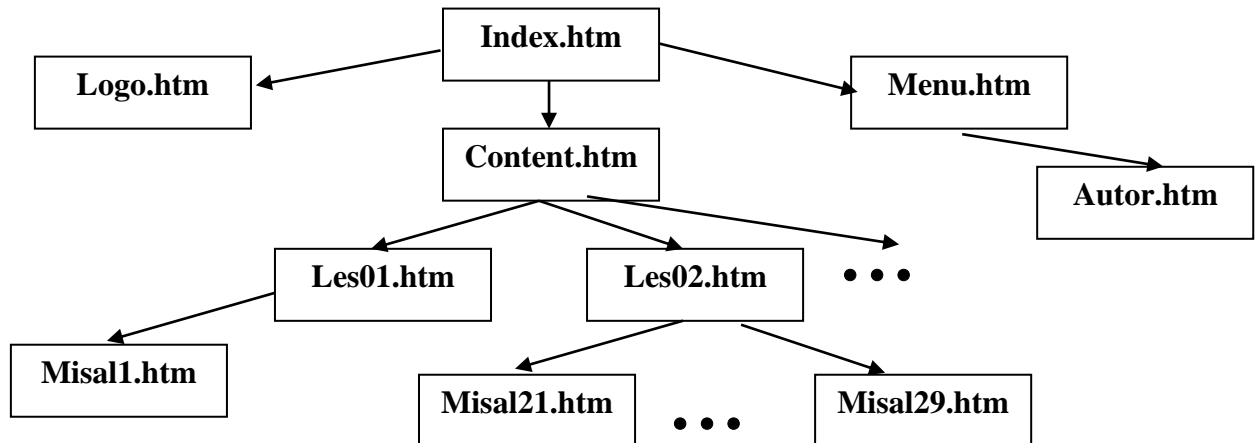
http://www.eff.org/papers/eegtti/eeg_286.html

İnternetdə bəzi resursların ünvanı

Təhsillə bağlı səhifələr	
Azərbaycan dilində təhsil haqqında müstəqil sayt	http://www.tehsil.20m.com/
Proyekt Harmoniya	www.projectharmony.az
Azərbaycan dilində pulsuz proqramlar	www.azersoft.com
SoftPC saytı (Russian)	http://www.softpc.ru/
Sülh layihəsi	http://www.peacediaries.org
EPALS.COM classroom exchange	www.epals.com
SCHOOL ONLINE	www.schoolsonline.org
Beynəlxalq İngilis dili məktəbləri şəbəkəsi	http://www.denisschool.ru/
Təhsillə bağlı maraqlı toplu	http://top100.rambler.ru/top100/Education/
ŞƏBƏKƏDƏ QIZIL BALIQ. İnternet-texnologiya məktəbdə. (Praktiki təlimat) Russian	http://iatp.projectharmony.ru/publish/goldfish.pdf
Dmitri Quşinin elementar riyaziyyat səhifəsi (Russian)	http://mathnet.narod.ru/sources.htm
Riraziyyat olimpiadaları və olimpiada məsələləri (Russian)	http://zaba.ru/
Məktəb aləmi (Russian)	http://school.holm.ru/index.htm
Fizikon	www.physicon.ru
Açıq kollec (Russian)	www.college.ru/
Kiril və Mefodiya (Russian)	www.km.ru
Kiril və Mefodiya virtual məktəbi (Russian)	www.vschool.ru
Açıq sistemlər nəşriyyatı (Russian)	http://www.osp.ru/school/lessons/
"Звезды и С" təhsil və test mərkəzi (Russian)	www.e-learn.ru
Rus dilində proqram məhsulları üzrə sənəd	www.rusdoc.ru
Ukrayna məktəbliləri arasında İnternetdə fizika və informatika üzrə olimpiada təşkili mərkəzi	www.olymp.vinnica.ua
Informatika üzrə bölmə (Russian)	www.edu.nsu.ru/noos/informatika/
Şəxsi səhifə (Russian)	www.marklvov.chat.ru/edu/
Bakı Dövlət Universiteti	www.bsu.aznet.org
HTML kurslar. Manual.RU	http://html.manual.ru/book/html.php
Təhsillə bağlı maraqlı səhifə	http://www.thinkquest.org/
E-tədris kurslarının üstünlükləri və çatışmamazlıqları.	http://ito.bitpro.ru/2000/II/4/4119.html
Şagirdlərin riyaziyyatdan və fizikadan testlə yoxlama təcrübəsi. (Russian)	http://ito.bitpro.ru/2000/II/5/5132.html ; http://www.mocnit.zgrad.su/oroks
Teletesting (Russian)	www.teletesting.ru
Computermentor	www.computermentor.da.ru
International Education and Resource Network	www.iearn.org <ul style="list-style-type: none"> • I*EARN Russia Website: http://www.iearn.spb.ru/ • Russian Discussion Forum: iearn.russian • I*EARN-Ukraine Website http://jut.da.ru/ • http://www.kar.net/~iearn/ • I*EARN Project Book, in Ukrainian: http://kar.net/~iearn/inter_pr/index.html

	<ul style="list-style-type: none"> • I*EARN-Ukraine national projects in Ukrainian: http://kar.net/~iearn/nation_pr/index.html • Ukrainian Discussion Forum: learn.ukrain
Azərbaycanda olan bəzi maraqlı resurslar	
Azərbaycan haqqında səhifə	http://azerbaijan.aznet.org
Şəbəkə üzrə həftəlik icmal (Russian)	www.internet.news.az
Pulsuz proqramlar (Russian)	www.softbox.ru
Azərbaycanın saytı – Gənclər üçün	www.az-maz.com
Azərbaycanda olan Qeyri_ Hökumət Təşkilatları (QHT) haqqında məlumat	www.azerweb.com
Azərbaycan dilində axtarış sistemi	http://www.azer.net/axtarma/
Azərbaycan üçün axtarış sistemi (English)	www.AzeriVista.com
Azərbaycan dilində Web portalı	www.azeroo.com
Azərbaycan haqqında Web Portalı	www.bakililar.az
Vahid Azərbaycanın Vahid Portalı	www.azer.net
Azərbaycan dilində Web portalı	www.azeronline.com
Azərbaycanın görkəmli şəxsləri	http://memorial.aznet.org
Azərbaycan haqqında Web Portalı	www.azerinet.com
<u>Bakı klubu.</u>	www.Club-Baku.com
Azərbaycan dilində Xəbər portalı	www.Xeber.net
Azərbaycan ulduzları haqqında Web sayt (Russian)	www.azeri-stars.com
Bakı səhifələri Web saytı (Russian)	www.Bakupages.com
Azərbaycan Musiqi Dünyası	www.musiqi-dunya.aznet.org
Dədə Qorqud haqqında sayt	http://musiqi-dunya.aznet.org/musigidunya/Magazine1/articles/oguznama/OguzPage6.html
İstanbul Universiteti	http://www.istanbul.edu.tr/
İlk Azərbaycandilli forum saytı	www.azeriforum.net
SHOW TV	www.showtvnet.com
Maraqlı resurslar	
25-ci Kadr effekti	http://www.25kadr.com.ru
Stereo şəkillər	www.softsource.com/stereo.html
ClipArt saytı	www.webweaver.nu/clipart/3d1.htm
ClipArt saytı	www.free-graphics.com
ClipArt saytı	http://www.cyberspaceplace.com/
ClipArt saytı	http://communities.msn.com/WeddingsMore/pictures
İnformasiya saytı (Russian)	www.ixbt.com
InterWeb (Açıqçalar)	www.interweb.spb.ru www.mirumir.ru
Zarafatlar (prikollar)	www.mult.ru
Maraqlı səhifə	http://www.roja.ru/
Lətifələr	http://www.anekdotov.net/pic/photo2/index-page-2.html
AskDoctor.ru Sağlamlıq	http://www.km.ru/health/
Rusiya Sınaq və Sertifikasiya Mərkəzi	www.rostest.ru
"İnformasiya texnologiyalarının inkişafı" diskussiya klubu	www.itconf.ru

HTML üzrə interaktiv öyrədici e-kursun məntiqi quruluşu və modulların mətni

Index.htm faylı

```

<html>
<head>
<title> ACI-YF - Project Harmony </title>
<frameset cols="175,*" border="0">
<frameset rows="110,*">
<frame src="logo.htm" scrolling="no" " marginwidth="0" marginheight="0" noresize>
<frame src="menu.htm" noresize>
</frameset>
<frame src="content.htm" noresize>
</frameset>
</head>
</html>
  
```

Logo.htm faylı

```

<html>
<head>
<title> Logo </title>
<body background="Photo/bkgrnd5.JPG"
text="#336699" link="bbbbbb" alink="ff0000" vlink="aaoooo">
<h1><p align="center"><font face="Arial" color=Red size="6">
<marquee> <font color=yellow size="6"> ACI</font>

220 <font face="Lucida Sans Unicode"
color=Red size="6"> sayl&#305; m&#601;kt&#601;b-litsey

  
```

```

<font color=Blue size="6"> Project Harmony </marquee></p></h1>

</font>
</body>
</head>
</html>

```

menu.htm faylı

```

<html>
<head>
<meta http-equiv=Content-Type content="text/html; charset=Windows-1254">
<title> Menu </title>
<body background="photo/Brickw.jpg"
text=Blue link="#bbbbbb" alink="#ff0000" vlink="#aaoooo"
<font face="Arial (Azeri Lat)" color=Blue size=3>
<a href="autor.htm">
<font face="Arial" color=Blue size=4>
</a>
<font face="Arial" color=Red size=5 aligned=center>
P.S. </font>
Bu kursun hazırlanması,nda Rəşad SK
firması, hazırladığı,
Unicod standartları, istifadəsi,
istifadəsi, olunub. <br>
</font>
</body>
</head>
</html>

```

Content.htm faylı

```

<html>
<head>
<meta http-equiv=Content-Type content="text/html; charset=Windows-1254">
<LINK REL="Stylesheet" HREF="AbdStyle.css" TYPE="text/css">
<title>Web Page yaradaq!</title>
</head>
<body style="background-color:white; background-image:url('Photo\bgrnd07.gif')link=blue vlink=green
alink=red>
<table border=0 cellpadding=5 style='mso-cellspacing:1.5pt;mso-padding-alt:0cm 0cm 0cm 0cm'>

```

```

<tr style='height:200pt'>
  <td width=500 style='width:500pt;padding:.75pt .75pt .75pt .75pt;
  height:200pt'>
    <p align=center><span style='font-size:24.0pt;font-family:Arial'>Bel&#601;liki&#601; Siz
</span><br>
    <span style='font-size:36.0pt;font-family:Arial'>Web Page!<br>
</span><span style='font-size:24.0pt;font-family:Arial'>yaratmaq
ist&#601;yirsiniz!</span></p>
    <div class=metn>
<p>Siz&#601; t&#601;qdim olunan bu interaktiv kurs
Az&#601;rbaycan dilind&#601; ilk d&#601;f&#601; hazərlənmiş, sad&#601;
v&#601; &#601;yl&#601;nc&#601;li ö&#601;kild&#601; <b><span
class=red>HTML</span></b>
-in &#601;saslarəni çyr&#601;d&#601;n ciddi bir kursdur.
Bu kursdan <b><span class=red>HTML</span></b>-d&#601; ilk
d&#601;f&#601; iöl&#601;m&#601;y&#601; bərləyənlar da, bu sah&#601;d&#601;
t&#601;crəb&#601;si olanlar da istifad&#601; ed&#601; bil&#601;rl&#601;r.</p>
<p class=red <span style='font-size:14pt;font-family:Times New Roman;'>
Kurs h&#601;l&#601; yaradəlma m&#601;rh&#601;l&#601;sind&#601;dir. Ona gür&#601;
d&#601; t&#601;klif&#601;rinizi v&#601; qeydl&#601;rinizi biz&#601;
günd&#601;rs&#601;niz sox m&#601;mnun olarəq.</span></p>
<p><span style="font-size:13; font-family:Times New Roman;color:blue;">
&#399;laq&#601; telefonlarə: (99450) 3503920, (99412) 219973<br>
E.mail: GahramanovAB@aznet.org</span></p>
</div>
</td>
<td width=227 style='width:170.25pt;padding:.75pt .75pt .75pt .75pt;
height:196.45pt'>
<p'></span></p>
</td>
</tr>
</table>
<hr size=2 width="90%" noshade color=lime align=center>
</span>
<div class=metn>
  <p>Salam. M&#601;nim adəm Cərdəndər v&#601; m&#601;n
  bir nəz&#601; m&#601;öp&#601;l&#601;d&#601; Sizi Web Page (Web s&#601;hif&#601;)
yaratmaqən

```



```

                Siz burada üz reklamənəzə yerl&#601;üdir&#601; bil&#601;rsiniz!</MARQUEE>
</p></td>
        </tr>

</table>
</div>

<!--End M E N U ===== -->

<p></p>

<div align=center>

<table border=0 cellspacing=0 cellpadding=0 width="100%" bgcolor="#ffccff"
        style='width:70%;mso-cellspacing:0cm;background:#FFCCFF;mso-padding-alt:
        12.0pt 12.0pt 12.0pt 12.0pt'>
        <tr>
                <td style='font-family:Times New Roman; font-size:15;padding:12.0pt 12.0pt 12.0pt
        12.0pt'>

                <p><b><span style='font-family:Arial'>* QEYD: </span></b><i><span
        class=red>Notepad </span>n&#601;dir v&#601;
                onu harada axtarmalə?</i> </p>
                <p style='text-align:justify'><b>A: </b>Notepad Windows sisteml&#601;rinin
                haməsəna daxil olan standart m&#601;tn redaktorudur. &#399;ks&#601;r
                Windows sisteml&#601;rind&#601; onu nıvb&#601;ti &#601;m&#601;liyyatlarə
                aparmaqla y&#601;m&#601;k olar: Start d&#601;sini səxən v&#601;
                &#601;vv&#601;l Programs sonra Accessories səzin. Ažəlməyö menyudan
                Notepad-i y&#601;yin. Siz .html (.htm) tipi olan fayllarla iöl&#601;y&#601;n
                ist&#601;nil&#601;n
                redatoru al&#601;t kimi gıtır&#601; bil&#601;rsiniz.</span></p>
                </td>
        </tr>
</table>
</div>
</div>
<!------- End of Begin Div----->

```

```
</body>
</head>
</html>
```

Autor.htm faylı

```
<html xmlns:v="urn:schemas-microsoft-com:vml"
xmlns="http://www.w3.org/TR/REC-html40">
<head>
<meta http-equiv=Content-Type content="text/html; charset=windows-1254">
<link rel=File-List href="/Autor_files/filelist.xml">
<link rel=Edit-Time-Data href="/Autor_files/editdata.mso">
<!--[if !mso]>
<style>
v\:* {behavior:url(#default#VML);}
o\:* {behavior:url(#default#VML);}
w\:* {behavior:url(#default#VML);}
.shape {behavior:url(#default#VML);}
</style>
<![endif]-->
<title> Muallif </title>
<!--[if gte mso 9]><xml>
<o:DocumentProperties>
<o:Author>Abdulla Gahramanov</o:Author>
<o:LastAuthor>Abdulla Gahramanov</o:LastAuthor>
<o:Revision>3</o:Revision>
<o:TotalTime>6</o:TotalTime>
<o:Created>2001-11-21T20:54:00Z</o:Created>
<o:LastSaved>2001-11-21T21:00:00Z</o:LastSaved>
<o:Pages>1</o:Pages>
<o:Words>223</o:Words>
<o:Characters>1274</o:Characters>
<o:Company>T XXI</o:Company>
<o:Lines>10</o:Lines>
<o:Paragraphs>2</o:Paragraphs>
<o:CharactersWithSpaces>1564</o:CharactersWithSpaces>
<o:Version>9.2720</o:Version>
</o:DocumentProperties>
</xml><![endif]-->
<style>
<!--
```

```
/* Style Definitions */
```

```
p.MsoNormal, li.MsoNormal, div.MsoNormal
```

```
{mso-style-parent:"";  
margin:0cm;  
margin-bottom:.0001pt;  
mso-pagination:widow-orphan;  
font-size:12.0pt;  
font-family:"Times New Roman";  
mso-fareast-font-family:"Times New Roman";  
color:white;}
```

```
a:link, span.MsoHyperlink
```

```
{color:blue;  
text-decoration:underline;  
text-underline:single;}
```

```
a:visited, span.MsoHyperlinkFollowed
```

```
{color:blue;  
text-decoration:underline;  
text-underline:single;}
```

```
p
```

```
{font-size:12.0pt;  
font-family:"Times New Roman";  
mso-fareast-font-family:"Times New Roman";  
color:white;}
```

```
tt
```

```
{mso-ascii-font-family:"Courier New";  
mso-fareast-font-family:"Courier New";  
mso-hansi-font-family:"Courier New";  
mso-bidi-font-family:"Courier New";}
```

```
@page Section1
```

```
{size:595.3pt 841.9pt;  
margin:2.0cm 42.5pt 2.0cm 3.0cm;  
mso-header-margin:35.4pt;  
mso-footer-margin:35.4pt;  
mso-paper-source:0;}
```

```
div.Section1
```

```
{page:Section1;}
```

```
-->
```

```
</style>
```

```
<!--[if gte mso 9]><xml>
```

```
<o:shapedefaults v:ext="edit" spidmax="1027"/>
```

```
</xml><![endif]--><!--[if gte mso 9]><xml>
```

```
<o:shapelayout v:ext="edit">
  <o:idmap v:ext="edit" data="1"/>
</o:shapelayout></xml><![endif]-->
</head>
```

```
<body bgcolor=white background="Photo\049.jpg" lang=EN-US link=blue vlink=blue
style='tab-interval:36.0pt' fon face="Lucida Sans Unicode" size=6>
```

```
<div class=Section1>
```

```
<p style='text-align:justify'><span style='font-family:Arial'><br>
Abdulla Q&#601;hr&#601;manov 1978-ci ild&#601; Az&#601;rbaycan Dçvl&#601;t
Universitetinin (hal-haz&#305;rda BDU) t&#601;tbiqi riyaziyyat fakult&#601;sini
bitirib. 1978-82-ci M&#601;rk&#601;zi Statistika &#304;dar&#601;sinin Hesablama
M&#601;rk&#601;zind&#601; mьh&#601;ndis-proqram&#305;, bçyьk mьh&#601;ndis
v&#601; qrup r&#601;hb&#601;ri v&#601;zif&#601;l&#601;rind&#601;
zal&#305;&#351;m&#305;&#351;d&#305;r. 1982-88-ci ill&#601;rd&#601; Maliyy&#601;
Nazirliyinin Hesablama M&#601;rk&#601;zind&#601; &#351;çb&#601; mьdiri
v&#601;zif&#601;sind&#601; i&#351;l&#601;mi&#351;dir. 1988-98-ci
ill&#601;rd&#601; arada q&#305;sa fasil&#601; verm&#601;kl&#601;
&quot;&#304;nformatika&quot; E&#304;B-nin Bak&#305; Elm-T&#601;dris
M&#601;rk&#601;zind&#601; sektor mьdiri, &#351;çb&#601; mьdiri
v&#601;zif&#601;l&#601;rind&#601; zal&#305;&#351;m&#305;&#351;d&#305;r. </p></span></p>
```

```
<p style='text-align:justify'><span style='font-family:Arial'>2000-ci ilin
yanvar ay&#305;ndan Bak&#305; &#351;&#601;h&#601;ri Nizami rayonu 220
sayl&#305; m&#601;kt&#601;b-litseyd&#601; i&#351;l&#601;yir. &#304;nformatika
v&#601; riyaziyyat f&#601;nl&#601;rind&#601;n d&#601;rs deyir. 1978-95-ci
ill&#601;rd&#601; &#601;sas&#601;n proqramla&#351;d&#305;rma
sah&#601;sind&#601; zal&#305;&#351;m&#305;&#351;. Statistika
sah&#601;sind&#601; yarad&#305;lm&#305;&#351; bir zox proqramlar&#305;n
mь&#601;llifidir. 1982-88-zi ill&#601;rd&#601; yarad&#305;lm&#305;&#351;
Maliyy&#601; &#304;&#351;l&#601;rinin Avtomatla&#351;d&#305;r&#305;lm&#305;&#351;
Sisteminin bьtьn proqram t&#601;minat&#305;n&#305;n
yarad&#305;c&#305;s&#305;d&#305;r. 1988-90-ci ill&#601;rd&#601; &#304;tifaq
s&#601;viyy&#601;li interaktiv çyr&#601;dici kurslar&#305;n
yarad&#305;lm&#305; il&#601; m&#601;&#351;&#287;ul olmu&#351;. 1990-92-ci
ill&#601;rd&#601; h&#601;rbi-s&#601;naye kompleksi ьzьn proqram
t&#601;minat&#305; yaratm&#305;&#351;d&#305;r. 1993-95-ci ill&#601;rd&#601;
f&#601;rdi biznesl&#601; m&#601;&#351;&#287;ul olmu&#351;dur. 1995-98-ci
```

illərdə Bakı Elm-Tədris Mərkəzinin
nəzində UNESCO/UNDP tərəfindən yaradılmış
kursların təşkilatısı və rəhbəri
olmuşdur. 1998-ci ildən
əsasən fərdi yaradıcılıqla
məşğuldur. Hal-hazırda ABŞ Dıvıət Departamentinin
maliyyələşdirdiyi Harmoniya Proyektı ızrə 220 saylı
məktəb-litseydə monitorniqdir. <o:p></o:p></p>

```
<p><span style='font-family:Arial'><a href="Menu.htm"><tt><b><span
style='mso-ansi-font-size:12.0pt;mso-bidi-font-size:12.0pt;mso-ascii-font-family:
Arial;mso-hansi-font-family:Arial;mso-bidi-font-family:Arial'>&lt;--GERI&nbsp;sp;</span></b></tt></a>
<o:p></o:p></span></p>
</size></div>
</body>
</html>
```

Les01.htm faylı

```
<html>
<head>
<meta http-equiv=Content-Type content="text/html; charset=Windows-1254">
<LINK REL="Stylesheet" HREF="AbdStyle.css" TYPE="text/css">
<title>İlk Web Page yaradanlara SALAM!!!!</title>
</head>

<body>
<!--      H e a d      ===== -->
<table>
<tr style='height:85pt'>
<td
width=296 style='width:222pt;padding:.75pt .75pt .75pt .75pt; height:84.65pt'>
<p><span></span>
<b><span style='font-size:72.0pt;mso-bidi-font-size:36.0pt;
font-family:Arial;color:red;mso-font-kerning:18.0pt'>1</span></b></p>
</td>
<td>
<h1><span style='font-family:Arial'>G&#601;lin birlikd&#601;
Web Page yaradaq!</h1>
</td>
</tr>
</table>
```

```
<div class=MsoNormal align=center style='text-align:center'>
```

```
  <hr size=2 width="90%" noshade color=gray align=center>
```

```
</div>
```

```
<div class="metn">
```

```
  <p> H&#601;yatda adi gцгьюm&#601; prosesini n&#601;z&#601;rd&#601;n kezir&#601;k.
```

```
  Gцгью&#601;nd&#601; <i><span class=red>&quot;SALAM&quot;</span> </i>deyirik,
```

```
  vidualaюanda is&#601; <i><span class=red>&quot;SAP OL&quot;</span></i>. <i>
```

```
  <span class=red>&quot;SALAM&quot;</span></i></span> sцзь gцгьюn baюolanmasэna,
```

```
<i>&quot;
```

```
  <span class=red>SAP OL&quot;</span></i></span> is&#601; qurtarmasэna юar&#601;dir.
```

```
  Эst&#601;nil&#601;n fikrin baюolanpэcэ v&#601;sonu olur. HTML t&#601;limatэ da ayrэ-ayrэ
```

```
  t&#601;klifl&#601;rd&#601;n ibar&#601;t olur. H&#601;r t&#601;klif baюolanpэc
```

```
  v&#601;sona malik olmalэдэр.</p>
```

```
  <p>Эndi is&#601; <span class=red>Notepad</span> programэnэ yьkl&#601;yin
```

```
  v&#601; аюарэдakэ s&#601;tirl&#601;ri yэрэн... </p>
```

```
</p>
```

```
<div class="misal">
```

```
  <tt><p class=red> &lt;BODY&gt; <br>
```

```
  &lt;/BODY&gt;</p></tt>
```

```
</div>
```

```
<!--      N a z i k   X e t t   ===== -->
```

```
<div>
```

```
  <hr size=1 width="90%" noshade color=gray align=center>
```

```
</div>
```

```
<!-- ===== -->
```

```
  <p>Gцгдьюьнъz h&#601;r s&#601;tir teq (tags) adlanэр. Bunlar baюolanpэc v&#601;son
```

```
  teql&#601;ridir. &#399;ks&#601;r teql&#601;r son teq&#601;malikdir. Siz
```

```
  teq&#601; <span class=red>'</span>' simvolu &#601;lav&#601;
```

```
  etm&#601;kl&#601;son teq ala bil&#601;rsiniz. B&#601;zi teql&#601;r son teq&#601;
```

```
  malik olurlar.<br>
```

```
  Teqi Brouzerl&#601;danэюmaq ьзьn vasit&#601;hesab etm&#601;k olar. Siz
```

```
  indic&#601;Brozer&#601;bildiriniz ki, 'Bu HTML s&#601;n&#601;din
```

```
  baюolanpэcэдэр.'<span style='color:red'> &lt;HTML&gt; v&#601;</span> 'Bu HTML
```

```
  s&#601;n&#601;din sonudur.' <span class=red>&lt;/span> &lt;/span> . Biz
```

```
  indi bu iki teqin arasэnэ doldurmalэyэq.</p>
```

```
  <p>H&#601;r bir HTML s&#601;n&#601;di bir cыt HEAD teqin&#601;malik olmalэдэр. HEAD
```

```
  sцзььн m&#601;nasэ baю dem&#601;kdir, y&#601;ni bu teq HTML s&#601;n&#601;din
```

```
  baюлэрэдэр.</p>
```

```
<div class="misal">
```



```

<tt><p>&lt;HTML&gt;
<span class=red><br>
&lt;HEAD&gt; <br>
&lt;/HEAD&gt; </span><br>
&lt;/HTML&gt;</p></tt>
</div>
<!--      N a z i k   X e t t   ===== -->
<div>
    <hr size=1 width="90%" noshade color=gray align=center>
</div>
<!-- ===== -->
<p>Əndi Siz HEAD təqin&#601; TITLE təqini &#601;lav&#601; etm&#601;lisiniz.</p>

```

```

<div class="misal">
    <tt><p>&lt;HTML&gt;<br>
    &lt;HEAD&gt; <br>
    <span class=red>&lt;TITLE&gt; <br>
    &lt;/TITLE&gt; </span><br>
    &lt;/HEAD&gt; <br>
    &lt;/HTML&gt;</p></tt>
</div>
<!--      N a z i k   X e t t   ===== -->
<div>
    <hr size=1 width="90%" noshade color=gray align=center>
</div>
<!-- ===== -->

```

Və nəhayət səhifənin qıvdəsini (yəni əsas təklifəri) üzəndə saxlayan BODY təqini daxil edirik.

```

<div class="misal">
    <tt><p>
    &lt;HTML&gt;<br>
    &lt;HEAD&gt; <br>
    &lt;TITLE&gt; <br>
    &lt;/TITLE&gt; <br>
    &lt;/HEAD&gt; <br>
    <span class=red>&lt;BODY&gt;<br>
    &lt;/BODY&gt;<br></span>
    &lt;/HTML&gt;</p> </tt>
</div>

```

```
<!-- Nazik Xett ===== -->
```

```
<div>
```

```
<hr size=1 width="90%" noshade color=gray align=center>
```

```
</div>
```

```
<!-- ===== -->
```

Gəlin indi səhifəmizi daha oxunuqlu edək, yəni TƏTLE teqinin gıvdəsində səhifənin adənə verək. BODY teqinin gıvdəsində isə ekrana xəxarmaq istədiyimiz mьəyyən mətni yazaq.

```
<div class="misal">
```

```
<tt><p>&lt;HTML&gt;<br>
```

```
&lt;HEAD&gt; <br>
```

```
&lt;TITLE&gt; <span class=red>Əlk Web Page </span>&lt;/TITLE&gt; <br>
```

```
&lt;/HEAD&gt; <br>
```

```
&lt;BODY&gt; <br>
```

```
<span class=red>Web Page yaranlara salam!!! </span><br>
```

```
&lt;/BODY&gt; <br>
```

```
&lt;/HTML&gt; <br></p></tt>
```

```
</div>
```

Əndi bu yəpəlanlarə mətn sənədi kimi yox, HTML sənədi kimi yadda saxlayən. Bunun ызын yeni qovluq (folder) yaradən (File menyusunda New rejimi). Həmin qovluqu azən vəsəhifənizi File name: sətrində misal1.htm adə ilə diskə yazən (File menyusunda Save rejimi). Diskə yazma vaxtə zäləyən ki, Save as type: pəncərəsində All files (*.*) pejimi qoıulsun. Aha! Sizi təbrik edirəm! Siz artəq ioləmə qabiliyyətinə malik Web səhifənin sahibisiniz. Siz bu səhifəni serverə yazsanəs bu sənətəsərini ытын дьня gırər! Internet Explorer brouzeri iləsəhifənizə baxsanəz belə bir səhifə gırərsiniz...

```
<!-- Misala muraciat ===== -->
```

```
<p> 
```

```
<a href="Misal\Misal1.htm">Bura səxsanəz n&#601;təc&#601;ni gır&#601;rsiniz.</a>
```

```
</p>
```

```
<!-- ===== -->
```

```
<!-- Nazik Xett ===== -->
```

```
</div>
```

```

        <hr size=1 width="90%" noshade color=gray align=center>
</div>
<!-- ===== -->
<!--Begin M E N U ===== -->
<p></p>
<div align=center>
<table border=1 bordercolor="#666666" cellspacing=0 cellpadding=0 width="85%">
    <tr>
        <td style='background:white;padding:3.0pt 3.0pt 3.0pt 3.0pt'>
            <p style='text-align:center'>
                <a href="Work.htm">Məndə#601;ricat</a></p>
            </td>

            <td style='background:white;padding:3pt 3pt 3pt 3pt'>
                <p style='text-align:center'><span class=red>M#601;ü#601;l#601;</span><br>
                <a href="Content.htm"> </a>
                <a></a>
                <a href="Les02.htm"></a>
                <a href="Work.htm"></a>
                <a href="Work.htm"></a>
                <a href="Work.htm"></a>
                <a href="Work.htm"></a>
            </p>

            </td>

            <td style='background:white;padding:3.0pt 3.0pt 3.0pt 3.0pt'>
                <p style='text-align:center;'><a href="Work.htm">
                <span style='text-align:center;'>
                Xəlas#601;</span></a></p>
            </td>

            <td style='background:white;padding:3.0pt 3.0pt 3.0pt 3.0pt'>
                <p style='text-align:center;'><a href="Work.htm">
                <span style='font-size:10.0pt'>HTML<br>
                B#601;l#601;dəisi</span></a></p>
            </td>
        </tr>
        <tr>
            <td colspan=4 style='background:#CCEEEE;padding:3.0pt 3.0pt 3.0pt 3.0pt'>
                <p style='text-align:center;'>
                <MARQUEE DIRECTION="LEFT" >
                Siz burada üz reklamənəzə yerl#601;üdir#601; bil#601;rsiniz!</MARQUEE>
            </p></td>
    </tr>
</table>

```

```

        </tr>
</table>
</div>
<!--End M E N U ===== -->
</div>    <!-- Div of class metn ===== -->
</body>

</html>

```

Les02.htm faylı

```

<html>

<head>
<meta http-equiv=Content-Type content="text/html; charset=Windows-1254">
<LINK REL="Stylesheet" HREF="AbdStyle.css" TYPE="text/css">
</head>

<body>
<!--      H e a d      ===== -->
<table>
<tr style='height:85pt'>
<td
        width=296 style='width:222pt;padding:.75pt .75pt .75pt .75pt; height:84.65pt'>
        <p><span></span>
        <b><span style='font-size:72.0pt;mso-bidi-font-size:36.0pt;
        font-family:Arial;color:red;mso-font-kerning:18.0pt'>2</span></b></p>
</td>
<td>
        <h1><span style='font-family:Arial'>Dem&#601;li Siz Web Page
        yaratmaq ist&#601;yirsiniz!</h1>
</td>
</tr>
</table>

<div class=MsoNormal align=center style='text-align:center'>
        <hr size=2 width="90%" noshade color=gray align=center>
</div>

<div class="metn">
        <p> Əndi is&#601; g&#601;lin &lt;BODY&gt; teqinin izini dolduraq.

```

Əzəhat qəsa olsun dey<#601; <HTML>, <HEAD> v<#601; <TITLE>
teql<#601;rini yazmayazapam. Ancaq m<#601;n əmin<#601;m ki, bu teql<#601;r
sizin yazələyoda vardır.</p>

```
<div class="misal">
  <tt><p> &lt;BODY><br>
  &lt;/BODY></p></tt>
</div>
<!--      N a z i k   X e t t   ===== -->
<div>
  <hr size=1 width="90%" noshade color=gray align=center>
</div>
<!-- ===== -->
  &quot;Hava yaman istidir&quot; m<#601;tnini daxil edin.
<!-- Misal 2.1      ===== -->
<div class="misal">
  <tt><p>&lt;BODY><br>
  Hava yaman istidir <br>
  &lt;/BODY></tt>
</div>
<p> 
<a href="Misal\Misal2_1.htm">Bura səxsənəz n<#601;təc<#601;ni gür<#601;rsiniz.</a>
</p>
<!-- ===== -->
<div class="red">
  <p>Siz h<#601;r d<#601;f<#601; m<#601;tnd<#601; d<#601;yüoiklik etdikd<#601;n sonra
  m<#601;tni yadda saxlayən v<#601; Refresh dьym<#601;sini v<#601; ya F5 klaviöini səxmaqla
  Brouzerin s<#601;hif<#601;sini yenid<#601;n yьkl<#601;yin.</p>
</div>
<!--      N a z i k   X e t t   ===== -->
<div>
  <hr size=1 width="90%" noshade color=gray align=center>
</div>
<!-- ===== -->

<!-- Misal 2.2 muraciat ===== -->
  Əndi y<#601;qin ki, Siz birinci nүvb<#601;d<#601; fonu nec<#601;
  r<#601;ngl<#601;m<#601;k bar<#601;d<#601; dьюньпъръпъъ. Mьxt<#601;lif Brouzerl<#601;r
  susma halənda fonu mьxt<#601;lif сь r<#601;ngl<#601;yir.
  M<#601;s<#601;l<#601;n: boz r<#601;ng o q<#601;d<#601;r d<#601; хою
```

əhval-ruhiyyə yaratmər. (Вътн Brouzerlər susma halənda fonu boz rəngləmir.) Bunun ьзын BGCOLOR (background color) parametrini daxil edin.

```
<div class="misal">
  <tt><p>&lt;BODY <span class=red>BGCOLOR=&quot;#FFFFFF&quot;&lt;/span>&gt;<br>
  Hava yaman istidir <br>
  &lt;/BODY&gt;</p></tt>
</div>

<p> 
<a href="Misal\Misal2_2.htm">Bura səxsanəz n&#601;təc&#601;ni gür&#601;rsiniz.</a>
</p>

  FFFFFFF ag r&#601;ngin kodudur. R&#601;ngl&#601;r haqqənda daha d&#601;qiq m&#601;lumat
  almaq ist&#601;y&#601;nl&#601;r ьзын: <a href="Photo\Net216-2.gif">
  </a>
<!-- ===== -->
<!--      N a z i k   X e t t      ===== -->
<div>
<hr size=1 width="90%" noshade color=gray align=center>
</div>
<!-- ===== -->
<!-- Misal 2.3 muraciat ===== -->
  Siz fonu r&#601;ngl&#601;m&#601;k &#601;v&#601;z in&#601;
  ю&#601;kill&#601; &#601;v&#601;z ed&#601;bil&#601;rsiniz.
<div class="misal">
  <tt><p>&lt;BODY <span
class="red">BACKGROUND=&quot;Dama2.gif&quot;&lt;/span>&gt;</span><br>
  Hava yaman istidir</span><br>
  &lt;/BODY&gt; </p></tt>
</div>
<p>Bu fonun r&#601;ngidir.
  <span></span>
</p>
<p>&#399;g&#601;r ю&#601;kil faylə Sizin m&#601;tn yerl&#601;ю&#601;n qovluqda
yerl&#601;ıoirs&#601;
  bel&#601; yazəliю дьзгьндыр. &#399;ks halda d&#601;qiq ьnvan gцst&#601;rilm&#601;lidir.
  M&#601;s&#601;l&#601;n:<br>
  <span class="red"> BACKGROUND=&quot;Photo/Dama2.gif&quot; </span> v&#601; ya
  <span class="red"> BACKGROUND=&quot;../Photo/Dama2.gif&quot; </span>
</p>
<p> 
<a href="Misal\Misal2_3.htm">Bura səxsanəz n&#601;təc&#601;ni gür&#601;rsiniz.</a>
```

```

</p>
<!-- ===== -->
<!--      N a z i k   X e t t      ===== -->
<div>
    <hr size=1 width="90%" noshade color=gray align=center>
</div>
<!-- ===== -->
<p style='text-align:justify'>G&#601;lin ap fona qayədaq.</p>
<div class="misal">
    <tt><p>&lt;BODY <span class="red">BGCOLOR=&quot;#FFFFFF&quot;&gt;&gt; <br>
    Hava yaman istidir <br>
    &lt;/BODY&gt;</p> </tt>
</div>
<div>
    <hr size=1 width="90%" noshade color=gray align=center>
</div>
<!-- ===== -->
<!-- Misal 2.4 muraciat ===== -->
    Siz yazəlarə <b>qalən</b> yaza bil&#601;rsiniz.
<div class="misal">
    <tt><p>&lt;BODY BGCOLOR=&quot;#FFFFFF&quot;&gt;&gt; <br>
    Hava yaman <span class="red">&lt;B&gt;</span>istidir<span class="red">&lt;/B&gt;</span><br>
    &lt;/BODY&gt;</p></tt>
</div>
    <p>&lt;B&gt; teqi Brouzer&#601; bildirir ki, yazənə qalən yazmapa bərolamaq lazəmdər
    v&#601; &lt;/B&gt; teqi is&#601; bildirir ki, yazənə qalən yazmapə dayandərmaq lazəmdər. </p>
    <p> 
    <a href="Misal\Misal2_4.htm">Bura səxsənəz n&#601;təc&#601;ni gür&#601;rsiniz.</a>
</p>
<!-- ===== -->
<!--      N a z i k   X e t t      ===== -->
<div>
    <hr size=1 width="90%" noshade color=gray align=center>
</div>
<!-- ===== -->
<!-- Misal 2.5 muraciat ===== -->
<p>H&#601;min prinsip yazənə <i>&#601;ym&#601;y&#601;</i>
d&#601; aiddir...</p>
<div class="misal">
    <tt><p>&lt;BODY BGCOLOR=&quot;#FFFFFF&quot;&gt;&gt; <br>

```

```

      Hava <span class="red">&lt;l&gt;</span>yaman<span class="red">&lt;/l&gt;</span>
&lt;B&gt;istidir&lt;/B&gt;<br>
      &lt;/BODY&gt;</p>
</tt>
</div>
<p> 
<a href="Misal\Misal2_5.htm">Bura səxsənəz n&#601;təc&#601;ni gür&#601;rsiniz.</a>
</p>
<!--      N a z i k   X e t t      ===== -->
<div>
      <hr size=1 width="90%" noshade color=gray align=center>
</div>
<!-- ===== -->
<!-- Misal 2.6 muraciat ===== -->
      ...v&#601; <u>altəndan x&#601;tt z&#601;km&#601;y&#601;</u> d&#601;...
<div class="misal">
      <tt><p>&lt;BODY BGCOLOR=&quot;#FFFFFF&quot;&gt; <br>
      <span class="red">&lt;U&gt;</span>Hava<span class="red">&lt;/U&gt;</span>
&lt;l&gt;yaman&lt;/l&gt; &lt;B&gt;istidir&lt;/B&gt;<br>
&lt;/BODY&gt;</p></tt>
</div>
<p> 
<a href="Misal\Misal2_6.htm">Bura səxsənəz n&#601;təc&#601;ni gür&#601;rsiniz.</a>
</p>
<!-- ===== -->
<!--      N a z i k   X e t t      ===== -->
<div>
      <hr size=1 width="90%" noshade color=gray align=center>
</div>
<p style='text-align:justify'>G&#601;lin yenid&#601;n ap fona qayədaq.</p>

<div class="misal">
      <tt><p>&lt;BODY BGCOLOR=&quot;#FFFFFF&quot;&gt; <br>
      Hava yaman istidir <br>
&lt;/BODY&gt;</p> </tt>
</div>
<div>
      <hr size=1 width="90%" noshade color=gray align=center>
</div>
      Biz teql&#601;ri kombin&#601; d&#601; ed&#601; bil&#601;rik.
<div class="misal">

```



```

Bu adi yoriftdir -&gt; </span> </td>
<td height="35" width="300"><p class="table1">iiii iiiii<br>
oooooooooooo<br>
mmmmmmmmmm</p> </td>
</tr>
<tr>
<tr>
<td><span class="table1">Bu mono yoriftdir -&gt; </span> </td>
<td><p class="table1"><tt>iiii iiiii<br>
oooooooooooo<br>
mmmmmmmmmm </tt></p> </td>
</tr>
</table>
</div>
<!-- Nazik Xett ===== -->
<div>
<hr size=1 width="90%" noshade color=gray align=center>
</div>
<!-- ===== -->
<!-- Misal 2.7 muraciat ===== -->
<p>Biz yoriftin        d&#601; d&#601;yio&#601; bil&#601;rik... Bu  ox asand r!<br>
&#399;vv&#601;lc&#601; &lt;FONT&gt; teqini daxil ed&#601;k...</p>
<div class="misal">
<tt><p>&lt;BODY BGCOLOR=&quot;#FFFFFF&quot;&gt;&gt;<br>
Hava yaman <span class="red">&lt;FONT&gt;</span>istidir<span
class="red">&lt;/FONT&gt;</span><br>
&lt;/BODY&gt;</p>
</tt>
</div>
<p>  ndi is&#601; SIZE atributunu t&#601;yin ed&#601;k.
</p>
<div class="misal">
<tt><p>&lt;BODY BGCOLOR=&quot;#FFFFFF&quot;&gt;&gt;<br>
Hava yaman&lt;FONT <span class="red">SIZE=6</span>&gt;istidir&lt;/FONT&gt;<br>
&lt;/BODY&gt;</p>
</tt>
</div>
<p> 
<a href="Misal\Misal2_7.htm">Bura s xsan z n&#601;t c&#601;ni g r&#601;rsiniz.</a>
</p>
<!-- Nazik Xett ===== -->

```

```
<div>
```

```
<hr size=1 width="90%" noshade color=gray align=center>
```

```
</div>
```

```
<!-- ===== -->
```

```
<p>&#350;rifl&#601;r ьзъп 7 цлзъ n&#601;z&#601;rd&#601;
```

```
tutulub: </p>
```

```
<table border=0 cellpadding=0 style='mso-cellspacing:1.5pt;mso-padding-alt:
```

```
0cm 0cm 0cm 0cm'>
```

```
<tr>
```

```
<td style='padding:.75pt .75pt .75pt .75pt'>
```

```
<p align=center style='text-align:center'><span
```

```
style='font-size:8.0pt;mso-bidi-font-size:7.5pt'>xərda</span><span
```

```
style='font-size:8.0pt;mso-bidi-font-size:12.0pt'><o:p></o:p></span></p>
```

```
</td>
```

```
<td style='padding:.75pt .75pt .75pt .75pt'>
```

```
<p align=center style='text-align:center'><span
```

```
style='font-size:10.0pt;color:red'>kizik</span><span style='font-size:10.0pt;
```

```
mso-bidi-font-size:12.0pt;color:red'><o:p></o:p></span></p>
```

```
</td>
```

```
<td style='padding:.75pt .75pt .75pt .75pt'>
```

```
<p align=center style='text-align:center'>adi</p>
```

```
</td>
```

```
<td style='padding:.75pt .75pt .75pt .75pt'>
```

```
<p align=center style='text-align:center'><span
```

```
style='font-size:16.0pt;mso-bidi-font-size:13.5pt;color:red'>orta</span><span
```

```
style='font-size:16.0pt;mso-bidi-font-size:12.0pt;color:red'><o:p></o:p></span></p>
```

```
</td>
```

```
<td style='padding:.75pt .75pt .75pt .75pt'>
```

```
<p align=center style='text-align:center'><span
```

```
style='font-size:18.0pt'>bıyыk</span><span style='font-size:18.0pt;
```

```
mso-bidi-font-size:12.0pt'><o:p></o:p></span></p>
```

```
</td>
```

```
<td style='padding:.75pt .75pt .75pt .75pt'>
```

```
<p align=center style='text-align:center'><span
```

```
style='font-size:24.0pt;color:red'>iri </span><span style='font-size:24.0pt;
```

```
mso-bidi-font-size:12.0pt;color:red'><o:p></o:p></span></p>
```

```
</td>
```

```
<td style='padding:.75pt .75pt .75pt .75pt'>
```

```
<p align=center style='text-align:center'><span
```

```
style='font-size:36.0pt'>n&#601;h&#601;ng!<u3:p></u3:p></span><span
```

```
style='font-size:36.0pt;mso-bidi-font-size:12.0pt'><o:p></o:p></span></p>
```

```

</td>
</tr>
<tr>
  <td style='padding:.75pt .75pt .75pt .75pt'>
    <p align=center style='text-align:center'>1</p>
  </td>
  <td style='padding:.75pt .75pt .75pt .75pt'>
    <p align=center style='text-align:center'><span
    style='color:red'>2</span></p>
  </td>
  <td style='padding:.75pt .75pt .75pt .75pt'>
    <p align=center style='text-align:center'>3</p>
  </td>
  <td style='padding:.75pt .75pt .75pt .75pt'>
    <p align=center style='text-align:center'><span
    style='color:red'>4</span></p>
  </td>
  <td style='padding:.75pt .75pt .75pt .75pt'>
    <p align=center style='text-align:center'>5</p>
  </td>
  <td style='padding:.75pt .75pt .75pt .75pt'>
    <p align=center style='text-align:center'><span
    style='color:red'>6</span></p>
  </td>
  <td style='padding:.75pt .75pt .75pt .75pt'>
    <p align=center style='text-align:center'>7</p>
  </td>
</tr>
</table>
<!-- Nazik Xett ===== -->
<div>
  <hr size=1 width="90%" noshade color=gray align=center>
</div>
<!-- ===== -->
<p>Burada iki öeyi n; z; riniz; zətdərmaq ist; yir; m.
&#399;v; lc;
  &lt;TEQ> Brouzer; <i>n; etm; k</i> lazəm g; ldiyini
  bildirir. Daha sonra<TEQ>-in daxilində; ki ATRƏBUT Brouzer; bunu<i>
nec; etm; yi</i>
  bildirir. Atributu verm; m; k olar. Bu halda <i>susma rejimi</i> iöl; yir.
  &lt;SIZE> teqi ьън susma halənda qiym; t 3 ցւոնւոն.</p>

```

```

<!-- Nazik Xett ===== -->
<div>
  <hr size=1 width="90%" noshade color=gray align=center>
</div>
<!-- ===== -->
<!-- Misal 2.8 muraciat ===== -->
<p>FACE atributu il#601; yuriftin ad#601; daxil etm#601;k olar.</p>
<div class="misal">
  <tt><p>&lt;BODY BGCOLOR=&quot;#FFFFFF&quot;&gt;&lt;br>
  Hava yaman &lt;FONT <span
class="red">FACE=&quot;Arial&quot;&gt;&lt;/span>istidir&lt;/FONT&gt;&lt;br>
  &lt;/BODY&gt;&lt;/p>
  </tt>
</div>
<p> 
<a href="Misal\Misal2_8.htm">Bura s#601;xsan#601;t#601;c#601;ni g#601;r#601;rsiniz.</a>
</p>
<p> Ola bilsin ki, Sizin t#601;svir etdiyiniz yurift dig#601;r isitfad#601;zinin
komp#601;terind#601; olmas#601;n. Bu zaman Sizin n#601;z#601;rd#601;
tutdupunuz effekt al#601;nmayacaq. M#601;s#601;l#601;n:
Az#601;baycan dilind#601; daxil edilmio m#601;tn dig#601;r
komp#601;terd#601; oxunmaya bil#601;r.
</p>
<!-- Nazik Xett ===== -->
<div>
  <hr size=1 width="90%" noshade color=gray align=center>
</div>
<!-- ===== -->
<!-- Misal 2.9 muraciat ===== -->

  &#399;g#601;r xo#601;unuza g#601;lirs#601;, Siz yuriftin
  r#601;ngini d#601; d#601;yio#601; bil#601;rsiniz.

<div class="misal">
  <tt><p>&lt;BODY BGCOLOR=&quot;#FFFFFF&quot;&gt;&lt;br>
  Hava yaman &lt;FONT <span class="red">COLOR=&quot;#FF0000&quot;&gt;&lt;/span>&gt;istidir
  &lt;/FONT&gt;&lt;br>
  &lt;/BODY&gt;&lt;/p>&lt;/tt>
</div>

<p> 

```

```

<a href="Misal\Misal2_9.htm">Bura səxsanəz n&#601;təc&#601;ni gür&#601;rsiniz.</a>
</p>
<!--      N a z i k   X e t t   ===== -->
<div>
    <hr size=1 width="90%" noshade color=gray align=center>
</div>
<!-- ===== -->
<p></p>
<!--Begin M E N U ===== -->
<div align=center>
<table border=1 bordercolor="#666666" cellspacing=0 cellpadding=0 widht="85%">
    <tr>
        <td style='background:white;padding:3.0pt 3.0pt 3.0pt 3.0pt'>
            <p style='text-align:center'>
                <a href="Work.htm">Mьnd&#601;ricat</a></p>
            </td>
            <td style='background:white;padding:3pt 3pt 3pt 3pt'>
                <p style='text-align:center'><span class=red>M&#601;юp&#601;l&#601;</span><br>
                <a href="Content.htm"> </a>
                <a href="Les01.htm"></a>
                <a></a>
                <a href="Work.htm"></a>
                <a href="Work.htm"></a>
                <a href="Work.htm"></a>
                <a href="Work.htm"></a>
            </p>
        </td>
        <td style='background:white;padding:3.0pt 3.0pt 3.0pt 3.0pt'>
            <p style='text-align:center;'><a href="Work.htm">
            <span style='text-align:center;'>
                Xьlas&#601;</span></a></p>
            </td>
        <td style='background:white;padding:3.0pt 3.0pt 3.0pt 3.0pt'>
            <p style='text-align:center;'><a href="Work.htm">
            <span style='font-size:10.0pt'>HTML<br>
                B&#601;l&#601;dəisi</span></a></p>
            </td>
    </tr>
    <tr>
        <td colspan=4 style='background:#CCEEEE;padding:3.0pt 3.0pt 3.0pt 3.0pt'>
            <p style='text-align:center;'>

```

```
<MARQUEE DIRECTION="LEFT" >
```

```
Siz burada uz reklamənəzə yerl&#601;ıdır&#601; bil&#601;rsiniz!</MARQUEE>
```

```
</p></td>
```

```
</tr>
```

```
</table>
```

```
</div>
```

```
<!--End M E N U ===== -->
```

```
</div> <!-- Div of class metn ===== -->
```

```
</body>
```

```
</html>
```

AbdStyle faylı

```
body {  
    background-color:white; color: black;  
    background-image: url("photo/dama2.gif");  
    background-position: right;  
    background-repeat: repeat-xy;  
}
```

```
.misal {  
    position: relative;  
    left:5px; text-align:left;  
    font-family:Times Roman;  
    font-size: 16px;  
    font-weight: 400;  
    letter-spacing:0,05em;  
    line-height: 16px;  
    filter:shadow;  
}
```

```
.metn {  
    position: relative;  
    left:5px; text-align:justify;  
    font-family: Arial,'Times Roman';  
    font-size: 14px;  
    font-weight: 400;  
    letter-spacing:0,05em;  
    line-height: 20px;  
    filter:shadow;  
}
```

```
.table1 {  
    width: 60%;  
    left: 10px; text-align: left;  
    font-family: Arial;  
    font-size: 14px;  
    font-weight: 400;  
    letter-spacing: 0,1em;  
    line-height: 20px;  
    filter: shadow;  
}  
.red { color: red; }  
.green { color: #00CC33; }
```